

Xaime Quintanilla Martínez:

escolma de artigos xornalísticos (e II)

CARLOS PEREIRA MARTÍNEZ* e ANA ROMERO MASÍA**

Sumario

Continúase aquí a publicación dunha selección de artigos periodísticos publicados por Xaime Quintanilla Martínez.

Abstract

Continues here the publication of a selection of journalistic articles published by Xaime Quintanilla Martínez.

DO MEU FEIXE

Algunhas preoas pónenlle como chata ô noso movemento a falla d'inteleutuás antr'as nosas filas. Isto non é certo. Hai moitos nomes, de todos ben coñecidos e que non é preciso repetir, qu'amostran cumpridamente que non estamos valeiros d'homes cultos. Pro, ¿qu' é intelectualismo? ¿Non será unha escrición patolóxica da intelixenza com' o sentimentalismo a é dos sentimentos?

Conecíamos ô home intelixente, cheo de cultura xeneral e lóxica: un pouco español e outro pouco francés, que recitaba versos, non ñoraba as leises de Berthelot e hastra sabía a orografía asiática. Era este home un pouco sutil e outro pouco tenoriesco. Tiña corazón e se lembraba as veces de qu' alumeaba unha lus dentro do seu peito. Sabía da lanzalía dos momentos de Mozart, cantaba cortesías nos currunchos dos xardíns malencónicos e as veces loitaba nas barricadas. Era un home compreto, un home intelixente. Pro tras d' il veu o home inteleutual, cheo de racionalismo kantiano, analista profundo e conoecedor do alfabeto grego. E o inteleutualismo foi, dendes dentonces, unha debilidá da intelixenza. E se nomearon inteleutuás os homes adedicados ôs estúdeos da enxeneria, conecedores das táboas de Verboekoben e admiradores da música de Ravel. A intelixanza xa non foi o abelón poeta da fábula unamunesca; visteuse cota de mallá: unha cota feita de sorites, e lanzouse ô mundo chea de razón. O estare cheo de razón é xa unha cousa compretamente española, cuáseque framenca e toreira. E véxase como iste tipo importado da Xermania, fillo dos graves doutores tudescos, fíxose presoaxe de taboado por obra e gracia da enchente de razón.

É posibre que nas nosas filas non haxa d' ista crás de homes. Nosco non estamos cheos de razón e menos de razón kantiana. Nos sentimos, si queredes, un pouco pirmitivos e outro pouco biolóxicos. Pro non pensamos nin soñamos con verdades ausolutas. Todo é, pra nosco, compretamente relativo e aucional. E vemos qu' as leises, qu' a mesma vida están trocadas por valores artificiais. Nosco loitamos por naturizare a vida. E somentes no nazionalismo nos atopamos naturalmente, folgadamente, porque pensamos de cote qu' a nosa Pátria é a úneca entelequia viva, verdadeira, chea de lus.

Fixádebos en qu' España é un conceuto mais ben qu' unha realidade positiva. Isto dos conceutos é cousa adoitada pra qu' os inteleutuás fagan xogos logomáquicos. Mais nosco non sentimos qu' un

* Carlos Pereira Martínez, funcionario do Concello de Culleredo, é historiador.

** Ana Romero Masía é catedrática de Historia no IES Monte das Moas (A Coruña).

Para a biografía desta relevante personalidade, véxase o libro realizada polos autores deste artigo, titulado *Xaime Quintanilla Martínez. Vida e obra dun socialista e galeguista ao servizo da República*, Fundación Luis Tilve, Santiago, 2011. As súas colaboracións na prensa de Ferrol están recollidas no libro *Xaime Quintanilla Martínez, xornalista en Ferrol*, de Carlos Pereira Martínez e Ana Romero Masía (en prensa).

conceuto poida sere aguillón pr'as nosas vountades. Os conceutos nos fan sufrire. Mais o berce, nosa nai, nós mesmos non nos cremos conceutos, pois coidamos que, aínda todo-lo biolóxicos que se queira, nacimos pr'algo mais outo que sere un conceuto mais. Galicia, a Pátria galega, é unha realidade natural, posta por riba das vountades dos homes e que non é posibre transformare en conceuto. Por mui inteleutual que se seia é imposibre facere logogrifos coas realidades viventes.

A liturxia española

Todo isto nol-o inspirou D. Miguel de Unamuno, con un dos seus derradeiros traballos, publicado no *Nuevo Mundo*. Nos acusa de litúrxicos e pensa que da monteira fixemos hostia e copón. Contra o rexionalismo de monteira estamos peitando nosco a cotío. D. Miguel, querendo cazárenos como raposos, cazou ós rexionalistas de moca e pichel de que falaba derradeiramente A NOSA TERRA. Véxase com'os rexionalistas andaluces -que D. Miguel pensa que non existen- peitan contra o framenquismo, ou seia contr'a liturxia do rexionalismo d'esposición. Véxase como nosco loitamos contra o rexionalismo de dimpois de xantare, fogo d'artificio trocado en ringleiras de versos.

A liturxia está no conceuto España. ¿Qu' é a España de *pandereta*, senon a liturxia mais cativa? ¿E a navalla na liga? ¿E a *Marcha de Cadis*? ¿E o *pintureirismo* toureiro? ¿E as prazas de touros? ¿E o chin-chin patrioteiro das sesións de Cortes, taparrabos de todos cantos ladroicíos en España foron? Por conservare a liturxia d'aquel conceuto perdimos as colonias, e agora, no intenso sacudimento que fai tremare ô mundo, perdimos a vergonza, si é que pódese perderse ó que xamais se tivo. Por aquela liturxia abafouse ós militares, pois tiñan de calare no nome da Pátria, aínda qu' o favoritismo trocase os homes en maricas. O nome d'España foi a celestina mais podre de todos cantos na pùltica e nos negocios porcos *fixéronse homes*. Porqu'en España *facérese home* é sinónimo de pouca vergonza e somentes fãse homes os presidiarios... *pre-licenciados*. D. Miguel non se sinte basco nin se sinte litúrxico. Pol-o derradeiro o deixaron sin reutoria, pra que vexa ben craro qu'en España é perciso comulgare nas manifestaciós esternas d'un culto noxento. Pol-o pirmeiro é posibre que volva a sere reutore, que se non fose D. Miguel quen é, poderíamos pensare que se tiña trocado en lamecús.

Xa dixen denantes que nosco no ademetimos verdades absolutas. Nosco non rifamos por sere *galegos* ou *gallegos* nin pensamos qu'os *bascos* perdan o sono por non sere *vascos*. A custión é sere ou non sere. E a nosa labore é fortemente afirmativa. Queremos sere, arelamos vivire, e as *Irmandades* son novas Xuntas de Defensa da nosa dinidade coleutiva. Estanos xa fartos de transixire coa mentira e coa liturxia. E volvendo os ollos á nosa terra nos atopamos con que n'ela están as fontes do noso rexurdimento, conque somos fillos d'ela e nada mais que d'ela. Nos sentimos galegos denantes que nada; dimpois, españoles: mais do mesmo xeito que nos sentimos europeos e habitantes do mundo, formando parte da humanidade. Que por sere galegos non renunzamos á nosa condición d'españoles como non podemos renunciare á nosa condición d'homes. ¿Non vos parece que pol-o mesmo que somos homes nos temos que sentire mais galegos e mais fillos da nosa terra?

XAIME QUINTANILLA (*A Nosa Terra*, nº 23, 30-6-1917)

DO MEU FEIXE

Meus irmáns: Perdonádeme o meu silencio, iste silencio imposto pol-os tiráns guignolescos que nos desgoberman. Eu non quixen nin quero esquirbirme baixo da previa censura. Non quixen nin quero someter, d'antemán, os meus pensamentos ô lápiz do censure. Un pensamento tachado denantes de saire ô día é com'un fillo morto drento da nai. I-eu non quixen nin quero abortare pensamentos. Quixen e quero parilos viventes, fortes, cheos de rudeza.

Ehí tedes a esplicación do meu longo silencio. Perdonádeme, porque sei que necesítadesme; porque presinto e sinto que n'ista hora solene todos somos necesarios; porque sei que Galicia -jadorada naiciña!- morrería sin nós, e cada un de nosco ten a santa obriga de faguere qu'ila rexurda e viva. Perdonádeme. Arelo tanto a liberdade, qu'aínda pol-os pensamentos -jtan libres!- tiña medo de que caisen baixo a potaroxa do lápiz infamante, qu' é como un cadalso das ideias salvadoras.

¿E...?

Xa pasou, de momento, a eisaltación da tiranía. E ¿qu'imos faguere, cal ten de sere o programa da nosa autación? Eu penso que pódese concretare en tres verbas: traballare, traballare e traballare. ¡Nin o mais pequeno descanso! ¡Nin un anaquiño pra tomare folgos! Nin xiquer un intsnte cativo pra restañare o sangue das feridas! É perciso loitare, loitare traballando e traballare loitando. Que loita e traballo sexan unha soya cousa. Qu' o traballo sexa pensamento y-estúdeo e arelas de redenzón e berros bariles ¡e pureza d'ánema! Sóbor de todo, pureza. Qu' o noso traballo sexa com' unha consagración, como elevare unha hostia viva no altare de Galicia escrava.

Temos porgrama d'abondo. O feito por Brañas, as arelas da Solidaridade Galega, as conclusiós das Asambreias monfortinas. Nosos esqirtos, nosos discursos, toda a doutrina espallada n' iste boletín.

Agora é perciso traballare, estudeare con amore, espallare as nosas doutrinas e non esquencere a nosa mais forte arma; o idioma, a lingua nosa e dos nosos pais, o Verbo palpitante e bruxo que ten de nos donare nosa personalidade.

No Ferrol imos faguere un boletín orgo da nosa *Irmandade*. Haberá conferencias a cárrego dos mais valentes loitadores da nosa causa. A cotío traballaremos pol-o ferrocarril da Costa. Nos poñeremos en comunicación cos labregos. Seremos acicate pra outras empresas de cibdadanía. Velaremos, nas próisimas eleuciós, pol-a pureza do sufraxio perseguindo rondas, amañadores e mercadeiros de votos, sexan do campo que sexan. Temos d'ire a Pontedeume, Ares, Mugaridos e Betanzos. Levaremos a Valdoviño –un Auntamento mangoneado pol-os caciques- nosas ideias redentoras. En algúns pobos faremos unha especial labore d' antialcoholismo. Tamén faremos algo de Teatro galego. E... traballaremos, traballaremos a cotío pol-a nosa Galicia.

¡Qu' arelas tiñamos de podere berrare e vivire en liberdade! Agora cada minuto perdido é unha dolore no noso corazón. Os irmáns de Ferrol xuramos non perdere nin un soyo minuto.

E si podemos faguere mais o faremos. ¡Qué nada nos parece imposible, dominados pol-o sopra ardente da fé que nos escalda as entranas!

O evanxelio

-As súas prédicas son o evanxelio- diciame un labrego, un culto labrego que sabe d' economía rural como ningún dos *nosos* deputados. I-eu penso que si: qu' a nosa autuación é evanxélica e que com' apóstoles temos de predicare. Mais nosas prédicas teñen de sere prédicas d' amore. Irmanare ós galegos, amostrarlles que traballamos pol-a mutua felicidade. ¿É posibre qu' algún galego non queira qu' a Raza sexa respetada en tod' o mundo pol-as suas obras; que non queiran pra Galicia a maiore grandeza? Que nos chamen utopistas, pro o feito é qu' aínda que soñásemos con facere de Galicia un imperio, todol-os galegos terían qu' atopárense con nosco no sono ideial. ¡A erguere Galicia! ¡Terra a nosa; a mais forte, a millore do mundo, a benta entr' as bentas! ¡Qué galego pode s' avergoñare ou ollare con desprezo istes berros!

¿Qu' o noso camiño é trabucado? Traballade, galegos, por Galicia, como queirades; xa nos atoparemos no cume. E isto si qu' é o evanxelio, un evanxelio d' amore pra todos, que somentes poden ollare con odio os cheos de odio na suas ánemas.

XAIME QUINTANILLA (*A Nosa Terra*, nº 36, 10-11-1917)

OS NOSOS PROBLEMAS

Verbas sinxelas

A redención de Galicia. Galicia pra os galegos. Velahí, en síntese, o que nós queremos. A labore nosa terá de s' inspirare a cotío na felicidade dos fillos da terra: de todol-os fillos, sin diferencias de partidos nin crases. Porqu' a resolución dos nosos problemas económicos e políticos, ô final, traerá como consecuencia o mais amprio desenvolvemento da liberdade colectiva.

Ollade, un pouco, pra historia. Houbo escravos, houbo servos, e houbo vilanos. E, contra de total-as tiranías, abolíronse a escravitude e a servidume. Desparecéu o poderío dos señores feudales. A Revolución francesa fixóu os dreitos do home e o seu lema de Liberdade, Igualdade e Fraternidade é o lema de todos e cada un dos Estados civilizados do mundo.

Dendesd´aquela atopáronse fixados e conqueridos os dereitos individuais.

Creóuse a conciencia de qu´a muller ten de poseere os mesmos dereitos do home –xa dixo Kant que somentes xuntos home e muller forman o ser humano completo- e surxiu, contra de total-as tiranías, o problema feminista.

Dendesd´entonces atópase pranteado o feminismo e resolto xa n´algúns pobos.

Agora, por virtú da guerra europea, aparez a conciencia da liberdade colectiva, da liberdade das nacionalidades viventes que s´atopaban asoballadas, e, contra total-as tiranías, a Revolución rusa pon ant´o mundo iste novo problema libertadore. Siberia, Finlandia, Lituania, Polonia, Curlandia, Ukrania, Besarabia, nazóns esquivadas no vivire no zarismo, surxen ô presente ô novo día d´unha nova liberdade. O os maximalismos puxeron, como condición de paz, a independenza d´Armenia na Turquía. E Irlanda sigue loitando. E o Goberno inglés, sin que llo pidan, fala de concedere a autonomía a Gales y-a Escocia.

Dendesd´iste día atópase pranteado o problema da liberdade das nazóns naturaes.

E ise é o noso problema: un problema de liberdade colectiva, o problema do goberno propio. Non faguemos outra cousa que poñernos d´acordo co resto do mundo. E non queremos outra cousa qu´amostrare a plenitude das nosas características, pra que se nos reconozca nazón natural, e, como tal, con dereito â autonomía. Ehí tedes, en síntese, o noso programa.

Faguemos nosas as conclusións económicas e políticas das Asambleiras agrarias de Monforte e Ribadavia; noso o programa do dereutorio antiforal de Teis; nosas as arelas d´antiga Solidaridade, e tamén nosas as conclusións d´Asamblea de parlamentarios. Ehí tedes, xa mais concreto, o ideal que nos moverá.

Non queremos rifar con ninguén. Endexamáis sairá un insulto dos nosos beizos, pra quenes nos respeten. Pro falaremos con ausoluta craridade, e si nos insultan, tamén amostraremos qu´o sabemos faguere.

Pr´a obra de concordia que vimos facendo, chamamos a todos, que todos poden atopare un posto d´honore nas nosas filas. O que traiga algún egoísmo personal, que se quede na súa casa, qu´entre nosco non atopará motivos de satisfacelo.

E... nada mais. Respeito ô idioma, sería cousa de se rir, eisaltare unha personalidade muda, falando unha lingua estrana, com´os loros ou os gramófonos. E gracias a Deus temos unha lingua nosa e con ela, xuntad´a castelana, a nosa cultura pode sere bilateral: qu´hai trinta millóns d´homes no mundo que falan o galego e súa ánema pode consubstanciarse coa nosa; donándonos unha riqueza espiritual como a de ningún pobo da terra.

A nacionalidade é un ambiente moral, e non hai ambiente sin ambiente: costumes, leises, língoa, dereito. Porque a língoa non é nai, senon filla d´un ánema, d´esprito. E sin esprito non hai nada: ao mais un límites xeográficos, un anaco de terra e uns homes rumiando n´esa terra.

XAIME QUINTANILLA (*A Nosa Terra*, nº 60, 10-7-1918)

A NOSA SOBERANÍA

Dixo Cambó, falando no Congreso d´autonomía de Cataluña, qu´el non ademitía discusións acerca da intensidade da soberanía catalana. É indiscutible que tal é o noso problema. A soberanía galega en Galicia, pr´as cousas e feitos de Galicia, ten que sere ausoluta, sustancial, sin distingos nin cativeces. Galicia ten dereito, un dereito fundamental, a ser dona absoluta de si mesma. E pra nosco, os galeguistas, non pode habere dúbidas n´iste aspecto. Temos de sere donos de nos, amos de nos. As nosas leises teñen que seren nosas e feitas por nosoutros, o noso pensamento ten que sere ceibe e voare na inmensidade universal, sin que ninguén poida parcelalo nin suprimilo. Nosco nos acondicionaremos á total-as condicións con esta condición previa: a de que ninguén é dono noso e que Galicia fará o seu propio destino, qu´é d´ela nada mais, e soio ela ante o pensamento mundial, será responsable das suas propias obras.

¡Nin tutores nin andadores! ¡Somos maores d´idade! Queremos selo, sobre todo. E a nosa vountade fará o milagre de nos dare a nosa soberanía, que non vai nin quere ire contra de soberanía

algunha. Que cada un enterre a os seus mortos e que nos deixen enterrar ós nosos. Que nos deixen, ademais, crear os nosos valores viventes, feitos das nosas esencias, tirados da nosa mais intensa sustancia; con carne da nosa carne e sangue do noso sangue. Que viva cada un coa súa propia carne e coa súa y-alma propia, que nosco non deixaremos de facere pautos nupciais con ceibe vountade. Faremos nupcias d'amore, mais non queremos escravitude de doóres. ¡Todo con cadeias d'irmandade; nada con cadeias de ferro e d'imposición!

Que si as cadeias son de ferro nos as limaremos, as trabaremos e deixaremos n'elas os dentes, o sangue, as bágoas. Seremos mártires ¡pro non escravos! Pra facernos escravos pedimos e daremos escravitude d'amore, san ledicia de liberdade, morno agarimo de bicos irmáns. Pro sempre soberanos tratando con soberanos, de ti á ti. Queremos, como na conversa de Gauvain e Cimourdin, qu'os demais sexan reises con tal de que nos sexamos raíñas.

JAIME QUINTANILLA (*A Nosa Terra*, nº 73-75, 5-12-1918)

DIÁLOGOS DESAXEITADOS

As ideas avanzadas

-Eu son mui avanzado, mui avanzado...

-Perdóneme vosté. Vosté non é quén pra sere avanzado nin mui avanzado.

-¿Cómo que non?

-»Avanzado» é un participio pasivo, como «xantado», «partido». O sere «amado» –póñoio como decire- non depende de un mesmo, senón de qu'ó amen á un. Como o sere «partido», o sere «trabado».

¿Deciría vosté, no mesmo senso qu'»avanzado», eu son, mui «trabado»? Non. O sere «trabado» non dependería da súa vountade, senón da do trabador. E o sere avanzado, por tanto, non depende de vosté.

-Bueno. Eu teño ideas avanzadas.

-É decire; vosté pon as súas ideas n'un punto, n'unha meta ou n'un límite e deixaas alí -¡as probes!- facendo de participio pasivo?

-Entón ¿qu' é ó que son eu ou que crás d'ideas teño eu?

Meu amigo: vosté o saberá. Porque como as súas ideas están mui avanzadas é posibre que s'atopen mui de lonxe de min ou das miñas ideas, que ven sere que son as miñas ideas.

-¿Que ideas ten vosté logo?

-As miñas ideas son avanzadoras.

Eu son un avanzadore. Avanzo sin me detere, sin tomare folgos como o camiñante qu'anda sin descanso.

Eu non son «andado», senón «andadore». Non son camiño pra que me anden: son camiñante.

-E ¿por qué anda vosté?

-Pol-a vountade d'andar porqu'en min é eterno o desacougo. Ando pra coñecere. «Toda senda é un xardín» –dixo un poeta-. «¡A ilusión de facere, ó camiñar, do sendeiro un edén! ¡Vosté se non decata! Andare porque sí, pol-o pracer de andar.

-Oiga unha cousa. ¿E qué diferencia hai entre «sere» y «estare»? Porque si eu son ó que son, as miñas ideas tamén son ó que salga da postura das miñas ideas. Si «estou» morto, «son» un morto. Si «son» vivo é qu'»estou» vivo. Si as miñas ideas «están» avanzadas é que son «avanzadas». Son, pois, algo positivo.

-Positivamente. Son e son algo positivo. ¡Quén ó duda! Mais si «son» avanzadas ¿quén duda qu'»están» avanzadas?

-¿E qué?

-Que se trata non de ser, de ser positivamente, reialmente, tanxibremén «é» tamén «está». Hai o ser positivo e o autivo. Millor dito: hai un soilo ser: o autivo, ó que deixa de ser en cada momento, o que n'este momento non é ó que fai un lóstreg o. Unha columna non «é», «está». E si vosté tén ideas avanzadas, que son seres pasivos, é que non ten ideas. E si vosté non ten ideas vosté non é nada.

-¿Logo eu...?

-Si vosté quêr ser, vivir, choutar, ten que deixar de ser todol-os momentos. Si o mundo non morrese todol-os segundos non viviría, non tería vida. Ehí ten vosté â Lúa, eternamente morta por que non morre á cada instante.

-¿E as miñas ideas?

-Máteas vosté, pra que vivan.

Qu' o seu cráneo seia como, unha pota d' auga fervendo, na qu' o movemento do fervor sostense porque todol-os segundos morren moléculas d' auga, qu' estralan e desfáñse en vapor. Si quêr ter ideas ten que desfacer ideas á cotío, desfíalas e rompél-o fio. Porque lle non hai ideas enfiadas. Llo digo eu e créamo.

XAIME QUINTANILLA (*A Nosa Terra*, nº 109, 1-1-1920)

GALICIA SOMOS NOS. E Galicia será como queiramos que sexa; diferente de todo o que non sexa ela, arredada de todo o que non sexa ela, pura na sua esenza, incontaminada y eterna.

¿Arredistas? ¡Sí! ¿Si queremos facernos con unha yalma propia, como non desbotar de nos todo o que nos sexa alleo?

Arredarse é faguerse un a sí mesmo. Se xuntare é se prostituire. E Galicia, cincenta, pode vivir con dinidade. ¡Prostituída non!

XAIME QUINTANILLA (*Galicia*, A Habana, 25-7-1920)

O NAZONALISMO MUSICAL GALEGO

I

Falare de nazonalismo musical eu ben sei que pol-o nundo hai e houbo os Vincent d' Indy e os Debussy e os Ravel, defensores do universalismo musical.

Eu ja sei que pol-o mundo adiante din as gentes qu' a música non é unha arte nazonalista, posto que o seu lenguaje é inteligíbre pra todo o mundo, e qu' a obra d' un francés, por exemplo, é perfectamente diáfana pra un chino. Pro eu sei, tamén, qu' os que tal din non son capaces de difrenciar a un chino d' un francés.

Dise com-unha cousa nóva isto de qu' a música é inteligíbre pra todo o mundo, como si non sucedera o mesmo co' as outras artes belas. Tamén a pintura é inteligíbre pra todol-os que non seian cegos. O cadro d' un pintor framengo, poño por caso, é inteligíbre pra todol-os que teñan ollos na cara. Pro ¿vaise por isto a soster que non hai escolas pictóricas? ¿V iase soster qu' as y-almas nazonales non deixaron, na pintura, asinalada a sua pouta?

Co' arquitectura e a escultura pasa o mesmo. ¿E quén confundiría, aínda que falen n-un lenguaje universal e humano, unha estatua greca e unha egípcia? ¿Quén non difrencia un tempro budhista d' unha cratedal gótica? Decire, pois, qu' a música é inteligíbre pra todol-os é non decire nada; millor dito: é decire unha parvada. Ise lenguaje universal fala d' un jeito nas «Danzas Noruegas» de Grieg e d' outro difrente nas «Hespañolas» de Granados. O noruego entende istas e o español entende aquelas. Pro, ¿quén dúbida que falan de jeito difrente? ¿Quén pode confundire o nóso *alalá* c' unha malagueña? ¿Quén pode pór en tea de juízo que na música choutan, fortemente vivas, as almas dos pobos; que cantan as almas dos pobos en formas diversas e que a música é, por escelenza, unha arte fondamente nazonalista? ¿Quén pode deixare de sentir qu' entre o nóso mais cativo *alalá* e a música «sabía» de moitos *moderneros* -sébase qu' eu non vou, nin moito menos, contra o modernismo- hai unha ponte infranqueable: que frente ô recendo, ô aroma do canto saído das entranas mesmas na nazonalidade, a música feita sin sentemento, de calquera formiga de Conservatorio, é unha parvada -todo o sabia que queirades- mais sin o perfume aloumiñante do cantar do pobo?

II

Pedrell –o musicólogo catalán, coñecido como ben sabedes en toda a Europa –pregúntase a sí mesmo na sua obra «Lírica nazonalizada» como é posíbre que unha nazón tan rica como a Hespaña en cántigas populares, non deixara un soilo acento, ¡un soyo! N-un canto engebrememente nazonal; un

soilo acento, por cativo que fose, dendes do punto de vista musical. E Pedrell non atopa co'a resposta. E a resposta é crara, a resposta é lostregueante. É que a Hespaña non é unha nazón, senón un feixe de nazóns. É que a Hespaña poderá ser un Estado, unha allada política, o que queirades; pro non é unha nazonalidade. A FORMA POLÍTICA ESTADO NON É NIN PODE SERE DETERMINANTE D'ARTE ALGUNHA. Véjase o fecundo labore d'ó Peter Bénoit co'a música framenga, qu' é un exemplo vivo de como n-outro Estado, o belga, danse as mesmas circunstancias que no hespañol. O Bénoit, qu' era un nazonalista, sostiña que «toda arte forma unha parte da vida social d' un pobo, e as melodías populares, a rítmica e o *color* armónico d' isas melodías, corresponden ás particularidás étnicas da raza que n-il vive». «Os cantos populares -según Bénoit- acusan, craramente, qu' o jeito da lingua, non menos qu' a natureza e o temperamento étnico, impoñen unha ou outra forma melódica, tal ou cal ritmo». E o Bénoit, que fijo toda a sua música sobre de poemas nacionás framengos, chegou, nas suas derradeiras disposicións, a prohibire que se cantase a sua música no pais de Frandes n-outra lingua que non fose a framenga.

Os cantos, pois, saídos das difrentes nazonalidades ibéricas, e consustanciados co'a lingua que os creóu, -pois como dijo o Leopardi, «senon pode destilar da froliña d' un canto o recendo da verba qu' o evocóu» non podían integrare o seu espírito n-un canto sintético da Iberia, canto feito en lingua estrana á pírmeira creadora. A Hespaña non pode, pol-o tanto, dar un soilo acento musical nazonal. Non hai, pois, nin pode haber música hespañola. E o busca-la, o tratar de creala é, sinxelamente, un absurdo, unha verdadeira moustruosidade: somentes faceadeira pra os artesanos, e non artistas, autores de total-as metempsícosis jeroglíficas.

Hai música galega, vasca, asturiana, andaluza, aragonesa, castelán, catalana... Pro non hai nin pode haber música hespañola. Fóra da España pasan por música hespañola as *granadinas*, as *sevillanas*, as *malagueñas*, que ben craramente espresan, co seu nome, que son músicas LOCALISTAS e PRIVATIVAS d' unha soila nazonalidade ibérica. Coido que foi o Barriobero, quen propuxo ou quixo propor ás Cortes que a «jota» decastrarárase himno nazonal hespañol. Y-eu perguntárlle: ¿pro que «jota», meu amigo? ¿A navarra, a aragonesa, a murciana, a valenciana? ¡Porque a «jota» hespañola non-a coñece ninguén, a non sere que non seipa nin «jota» d'istas cousas! ¡E a música hespañola non aparece por parte algunha!

III

A nósra música é principal e cuáseque enteiramente, religiosa ou litúrgica. Os chamados «modos» *auténticos* ou *maestros* e *plagales* ou *derivados* – da música antiga-, estímense d'orígen greco, non porque o seían realmente, senon pol-a sua similitude ou somellanza c'os modos grecos, derivados, como sábese ben, d' Asia e seguramente d' oríge ariano. Próba-o feito dos nomes d'algúns dos «modos» da Grecia; *frigio*, *lirio*, etc.

Ista música greca era «diatónica»; fundábase sobre o chamado «tetracordo»: é dicire, que non coñecía as accidentales –*sostidos* e *bemoles*- nin por tanto, o *cromatismo*. Decir modos musicas grecos é, pois, decir música *ambrosiana*, música *gregoriana*, música *litúrgica*; é dicir, n-unha verba, música galega: tamén, esencialmente, *diatónica*.

O carauter principal da nósra música é o de sere antiga. A música antiga crasificase tendo en conta o invento do chamado *acorde de 7ª*, ó que chámase, tamén *nota sensible*. Iste acorde que carauteriza os «modos» modernos, ou «tonalidades» de «maor» e «menor», é de mediados do século XVII. A música moderna non tén mais que eses dous *tonos*: ou «modos», pra lles chamaren ó jeito dos antigos. Pois ben; toda música na que non apareza o *acorde de 7ª*, a *nota sensible*, é música antiga.

Outro carauter, a unha veira o modal e diatónico, da música vella é o ritmo. O ritmo musical é silábico; n-ele, a música supeditase enteiramente á letra, e a prosodia é a dona do ritmo: ó que chámase, técnicamente, «ritmo libre».

A nósra música tén, percisamente, ises dous carauteres da música antiga: é, como ela, diatónica e de ritmo ceibe. E istes dous carauteres non-os ten ningunha outra da Iberia.

Nósco temos, pois, un nazonalismo musical.

IV

Un problema que preséntase a todo diligente folk-lorista, a todo músico «honrado», é a armoñización da música popular. Y-eu coído qu'hai que ter en conta un principio, que penso incommovible, pr'armoñización da música nazonal dun pobo. Iste principio é a armoñía propia dos instrumentos propios. Porque si é certo -y-eu coído que si- qu'a música existe mais ben, no esprito humano, como principio armónico que como principio melódico, certo - será tamén qu'o pobo que fijo determinados instrumentos con escadas determinadas, tiña, no seu esprito, un principio armónico tamén específico. A zafaña e a gaita foron creadas, co'as suas escadas respetivas, porqu'o pobo galego tén na sua y-alma armoñías que, abertas, descompostas nas suas notas compoentes, daban isas escadas. O músico compenetrado co esprito armónico da nosa raza tén que non esquencere o roncón da gaita na armoñización da nosa música. Isto non quer decire qu'a *pedal* úsese decote, sin tón nin són e porque sí. Mais en certa cras de música a *pedal* pode sere unha necesidade. Quero decire, ainda mais craramente, qu'armonización, en determinados, débese facer tendo en conta a *pedal*, como si esistira sempre, e sin qu'armonía atópe-se en desacordo co'a presuposta existencia d'aquela nota.

A mais pura música galega, a melodía máis enjebre, armonizadas d'outro jeito, perderían o seu mais fino recendo. D'eiquí a necesidade, non soilo de coñecere a armoñía propia dos nósos instrumentos -tanto a zanfoña como a gaita son instrumentos diatónicos- sinon a de sentir na y-alma a mesma armoñía da nosa Patria; o sentila tan íntimamente, tan fondamente, que se non sinta ja, de forte e fonda que será, porque veña ja de sentir todo o da Terra: beleza, aire, lus, brétemas, fala e dores; os mesmos odios e o mesmo amor.

V

Na nosa música cantada o diatonismo e o ritmo ceibe vense na sua pureza integral.

O ALALÁ é diatónico, enjebrememente gregoriano.

Os CANTOS DE CEGOS conservan, na estrófica, a mesma disposizón das formas poéticas dos troveiros (sátira, canto dialogado con arte «lexapré»). Teñen as mesmas características tonal e rítmica.

Os AGUINALDOS, NADALES, PANJOLIÑAS, ANINOVOS E REISES son verdadeiras derivaciós das secuencias da Eireja. Con citar o seu orixe, abonda.

As CÁNTIGAS se non poden crasificare. A maor parte d'ilas responden á carauterística general da nosa música.

O CANTAR DE PANDEIRO é do mais enjebre do nósos folk-lore.

Na música de danza e instrumental ja vense mais craramente as influenzas alleas e dos tons maor e menor. Ainda eisi nas DANZAS DE ESPADAS, DE ARCOS E DE CINTAS, NOS MAYOS -¡lembranza da vella COREA, da «gnosiana» greca!- conserváñse elementos francamente enjebres. Nas mesmas MUIÑEIRAS E ALBORADAS, quezaves o mais puro da nosa música, hai elementos d'abondo pra o nósos nazonalismo musical.

VI

Eu vos digo, músicos galegos, rapaces artistas; ahí, na nosa -fermosísima música, tedes unha enorme canteira. No *outro* tedes todol-os «ismos» imaginabres. Si vivides divorciados da Raza, conservatorizar todo o que poidades, ¡que vós non arrendo a ganancia! Si sentides á vósa Terra no recuncho da y-alma, deixjala qu'ela cante, ¡ceibe!, como cantou dendes da eternidade; que chore co seu propio acento e que ría coa sua propia risa. Volo premiará a y-Arte, tan humana -¡a diviña!- que sabe todo o humano qu' é o sentemento da Patria e qu'a Patria é o mais grande dos humanos.

Hastra d'agora foron os «ismos» non transcendentaes os que roubaron as faternas dos nósos músicos. Hai músicos galegos que son, mais qu'italianistas, italianos, -ó jeito de Tosti -e autores das «basuras de salón», como chamoulles o Galdós ás romanciñas cursis de romate, feitas pra engayolare ás donicelas romántiqueiras, educadas bnas *Escolas d'Amigos do País*.

Italianistas, wagneristas: valeiros d' alma propia, n-unha verba, e sin que fíxeran nada trascendente, nin pra eles nin pr' á Terra nin pr' á Humanidade.

¿Técnica do futurismo musical galego? -O ESTUDIO DA VELLA TRADIZÓN MUSICAL. (Estudio perfeito, pol-o tanto, da *música gregoriana*.)

¿Espírito nóvo da n'osa Arte música? -Unha soila verba: GALEGUISMO.

JAIME QUINTANILLA

No Ferrol, 14-XI-920 (*Nós*, nº 2, 30-11-1920)

O SAUDOSISMO E O IDEALISMO

Estudo por Xaime Quintanilla

Somos un pobo lírico, un pobo sin epopeias. E cando os nosos historiadores qu'erenos falar de xestas e voces épicas, fan-o n-un senso tan persoal e suxetivo, que mais ben parece que fálannos das súas propias, íntimas xestas. Véxase ao Murguía e ao incomparable historiador lírico Benito Vicetto, que inventou a nosa historia cando a non había, e veredes como e positivamente certo esto qu-eu digo.

¿E de onde vennos iste lirismo racial? Da saudade e da falta de idealismo.

O verdadeiro definidor do sentimento racial da saudade foi o grorioso poeta novecentista portugués Teixeira de Pascoaes. Analizouno ben concretamentes na Galiza o catedrático ourensán Vicente Risco. E fixo d-istes estudos varias admirabres grosas o meu distinto amigo Leandro Pita Romero. A saudade, soedade ou soidade, que de todos istes xeitos tense chamado, non é, como poidera parcer a primeira ollada, a tradución galega da verba castelán «soledad». Según Risco a saudade e a cobiza do lonxe. ¿Pro de qué lonxe? Do lonxe inconcreto, vago, etéreo, impreciso, non determinado endexamais. E un desexo endexamais satisfeito, porque a súa satisfacción atópase lonxe ou fora do tempo e mais do espazo. E unha ansia infinita de eternidade, unha arela vivísima de cousas irrealizabres e de cote inconcretas. E, pra decilo n-unha verba, todo o contrario do idealismo, según [falta texto] velo. O desexo enxendra nos homes, nas razas e nos pobos a necesidade de satisfacelo. Poñamos por exemplo os difrentes efeutos que o desexo creou en dúas razas ben opostas: a castelán e a galega. O desexo, na raza castelán, ten tres matices ou manifestacións que dendes do mais sinxelo ao mais complicado son: o IDEALISMO, a FE e o MISTICISMO. O idealismo e o desexo, a cobiza de algo, de calquer cousa ou persoa. Pode ser o noso ideial a conquista dos cartos, dunha boa posición social, dunha muller. Pode ser, tamén, a consecución dunha idea; pro dunha idea concreta, fixa, perfectamente determinada. A fé e a creencia n-algunha cousa: as veces a creencia no noso propio ideial. O misticismo é a f'è esaltada.

Na raza galega o desexo non enxendra istes sentimentos, nin teñen [falta texto, está borrado] espresión. O desexo, na nosa raza, enxendra istas tres crases de sentimentos: a MORRIÑA, a SAUDADE e o LIRISMO. A morriña e a cobiza do lonxe concreto. Y-este lonxe concreto e a Terra, a nosa Terra. A saudade e a cobiza do lonxe impreciso. O lirismo e a saudade esaltada. Tres sentimentos carauterizan, pois aa raza castelán; idealismo, fé e misticismo. Outros tres sentimentos carauterizan aa nosa raza: morriña, saudade e lirismo. E imos a ver como sin-o craro conecemento d-istas difrentes matizacións dos espíritos coleutivos se non poden espricar moitos fenómenos psicolóxicos raciais e moitos feitos históricos.

Porque –y-eu prégovos que me sigades con atención- os primeiros sentimentos, os qu-estimamos como carauterísticos da raza castelán –idealismo, fé e misticismo- leva, n'un senso patolóxico, ao fanatismo. De ser idealista, de ter fé ou de ser místico a ser fanático non hai mais que un paso, e un paso ben corto. Eses mesmos sentimentos, n-un senso social, levan ao imperialismo. Os homes y-os pobos que teñen un ideial ou teñen unha fé poseen, ao mesmo tempo, o afán de proselitismo e da catequesis. O proselitismo e a catequesis leva, pois aos pobos, aa ditadura e a o imperialismo. A morriña, a saudade e o lirismo, levan, n-un senso patolóxico, ao nirvana. N-un senso social levan a dous feitos contrapostos n' aparencia e que xa demostraremos que son fillos da mesma sentimentalidade. Ises dous feitos de derivación social da morriña, da saudade e do lirismo son o sedentarismo y-o afán emigrante. Por iso a raza castelán creou a Inquisición. Por iso a raza galega creou aos

troveiros. E por eso Castela conquistou o Novo Mundo. E por iso nosoutros creamos o sistema económico minifundista.

D-eiquí qu-a inquisición e as conquistas do sono imperialista da rainha Sabela e mais d-el Rey Fernando, fosen xempre xuntas; qu-a inquisición fose, tamén, un medio de conquista, un sistema de imposición do imperialismo castelán; e qu-o imperialismo de Castela fose un medio de imposición do credo ortodoxo da mesma Castela. Pódese falar, pol-o tanto, de unha inquisición imperialista e de un imperialismo inquisitorial.

Na Galicia non houbo, pol-as suas propias carauterísticas raciaes, un sentemento colectivo de oposición ao imperialismo de Castela. Y-eisi decatámonos porque dempois dos esprendores do lirismo galego, compreta e ausolutamentes hexemónico na península durante todo o século XIII, a nosa raza deixou que s-aldraxara ao noso idioma e tolerou a imposición imperialista e inquisitorial do idioma dos reis católicos.

O idealismo fai mover aa raza de Castela. Os castelás non acougan na sua terra e percorren o mundo dunha banda pra outra. Loitan en Francia. Conquistan o Frandes. Percorren o Mediterrá e colonizan pobos. Fan-a descuberta d'un novo mundo. Conquistan n-el o Perú e mais o México. Van cara a as terras d-Europa. Entran na Asia e pensan na conquista das terras africanas, como probao o testamento da rainha católica. Levan o seu pendón morado ás terras d-América e conquistan novas illas na mesma Ouceandria. Castela vai en senso guerreiro e conquistador a as cinco partes do mundo. Contra toda esta historia, Galicia danos a figura malencólica e lírica de Macías o namorado. E hai, ademais, unha difrencia esencial entre a historia de Galicia y-a historia de Castela. Y-esta difrencia atópase en que Castela endexamais guerreou drento da sua casa. Galicia, sempre que guerreou foi nos seus propios eidos e percisamente pol-o seu sedentarismo non consentiu endexamais as invasios alleas. Loitou contra os romanos, loitou contra os bárbaros, loitou contra os poucos árabes que por eiqú viñeron, loitou contra os franceses na guerra de independenza; pro sin sair da sua casa, na sua propia casa. Pra Castela a sua terra non e mais que un camiño, que unha carreteira por donde se vai ao mundo inteiro. Pra Galicia a sua Terra, ê miña casa, meu lar; terra donde m-eu criei, campiños que quero tanto...

Continuarase. (*A Nosa Terra*, nº 146, 1-9-1921)

SAUDOSISMO E IDEALISMO

Estudo de Xaime Quintanilla

En toda a epopeia castelán se non poden arredar o seu sono imperialista e o seu sono inquisitorial. Todol-os guerreiros casteléns levan, pol-o mundo adiante, a espada n-unha mau e a crus na outra. Aa veira dos capitanes van os fredes. Os arcabuces e os rosarios andan xuntos en total-as conquistas de Castela. E moitas veces se non pode decir cal dos dous elementos é o verdadeiramente conquistador; si o relixioso ou o guerreiro. As heterodoxias e os cismas relixiosos en Castela endexamais tiveron importancia grande. Na Galicia, pol-o contrario, endexamais tiveron –e xa sei que pode ser moito discutida a miña afirmación- fumos realmente ortodoxos Sant Yago, e nosos cruceiros sigue sendo celta e druídica. A-y-auga os galegos, fumos sempre, un pouco priscilianistas, e o priscilianismo na Galicia por pouco lévase toda a ortodoxia por diante. A disposición de moitos dos nosos cruceiros segue sendo celta e druídica. A-y-auga bendita sigue lembrándonos os mitos xentílicos dos nosos vellos abos. As nosas mulleres van a recibir o sacramento da comunión coas figas penduradas do pescozo. Os dentes de allos e os escapularios andan xuntos na devoción das nosas mulleres e pra ninguén é un segredo o feito da crarisima transixencia dos nosos cregos coas supersticiós dos paisanos. ¡Cántas e cántas veces impoñen os nosos sacerdotes, ao mesmo tempo qu-os sacramentos do rito, os célebres evanxelos! ¡Cántas veces teño eu visto, pol-a miña profesión, avergoñarse a moitas mulleres no noso campo, da medalliña que levaban posta e amostraren con orgullo os papés do San Cipriano! ¡Comparede por un momento as figuras de Tereixa de Xesús e de Xoan da Crús cos nosos Pai Sarmiento e Pai Feixóo, e convencerédevos axiña de qu-a nosa ortodoxia non é cousa mui doada pra convencer a ninguén. Con todo isto eu non quero decir qu-a raza galega sexa irrelixiosa. Quero decir percisamente todo o contrario. Somos enormementes,

intensamente relixiosos; pro somos, tamén, craramente heterodoxos. A ortodoxia galega é unha ortodoxia de pan levar e lévase ben namentras ela se non opón a aquelas prácticas, craramente xentilicas, que son o nervio relixioso da raza. Y-é porque somos un pobo saudoso. Galicia busca a verdade, mais a non atopa. E satisfai o seu espírito relixioso c'unha allada ou mistura de ritos ortodoxos e de prácticas francamente paganas.

Penso que hai feitos d'abondo que proban ben craramente o lirismo e a saudade da raza galega. Eu dixen endenantes que, socialmente, os sentementos reiás galegos deran orixen a dous feitos que parecen se contradecire. Estos feitos son: a emoción do sedentarismo e-a emigración. ¿Cómo se entende que unha raza tan chea de amor a sua terra, que cuáseque é a propia terra feita humanidade; que sinte un agarimo tan fondo e tan vexetal pol-os seus eidos; que mórrese de pena cando atópase lonxe da sua patria, sinta a cotío esa cobiza por irse a outras terras; que viva como as anduriñas, facendo decote isas emigracións anduriñeiras? Eu xa sei que, económicamente, pódense espricar moitos feitos de esta crás; que pódese sin ir mais lonxe atribuire á miseria económica da Galicia a maior parte d-istes feitos. Pro eu rebélome cada día mais contra a interpretación económica dos feitos históricos. Eu, que cada día son mais espiritualista, non poido creer que todol-os feitos humanos débense, fatalmente, ás alteracións económicas dos países, onde ises feitos ocorren. Non son soilo os galegos: son tamén os outros pobos celtas do mundo, como os irlandeses, poño por caso, os que sinten esa cobiza de marchar da terra tan tolamente adourada. Y-é qua morriña e a saudade danse tan entretrecidas na-y-alma da Galicia que non é posibre arredalas. Fixádevos ben en qu-os pobos de Levante, os pobos mediterrás, fixeron sempre excursións marítimas que poidéramos chamarmos de sempre cabotaxe. Era o espírito comercial quen animaba a aqueles pobos ás suas odiseas marítimas. A navegación mediterrán é un pouco de navegación fluvial: é o camiñar pol-as vías comerciás. Mais a navegación atlántica, a nosa navegación, tivo sempre un moito de aventura, de saída cara ao descoñecido. Os mariñeiros galegos e os portugueses, que para o caso ven a selo mesmo, facían e fan a navegación atlántica c-unha viva arela de descuberta, coá íntima satisfacción de que navegaban cara a misterio. ¿Non é iste un craro sentemento de saudade? ¿Non é eso a mesma saudade? A saudade, como cobiza do lonxe inconcreto que é, fai que as razas saudosas anden eternamente na precura de ese lonxe descoñecido qu-os atraí, como a lus á volvoreta. A saudade fai buscar; coida que élle perciso ver, ver sempre; ver ó qu'atópase mais lonxe d-aquelas casopiñas, ó que esta mais aló d-aquelas montañas; ó que atoparás dempois d-aquelas terras; ó que haberá alén da propia terra e da propia patria. O idealismo e conquistado. Sal fora da terra propia pra domiñar; quere qu-as outras terras sirvan pra a consecución do ideial acariciado. Y-eisí danos coa espricación de porque sendo a raza galega feramente sedentaria, pol-o seu amor aa terra, é tamén fortesmentes emigrante. E tan axiña emigra, tan pronto deixa os eidos amados, a morriña xa está tirando por ela; a sua groriosa terra chama por ela, c'un fero sentemento sensual.

Por iso a raza galega, non é, nin pode ser colonizadora. O colonialismo imprica imperialismo, e a nosa raza, como xa levamos probado, é antimperialista por propia sustancialidade. A emigración galega tradúcese n-unha proba mais d'amore à terra querida. Vaise aló, a terras alleas, pra salvar a casaña do embargo, pra mercar as hortas queridas e que levou unha maldizoada hipoteca. E cando o emigrante, o americano volve, si volve con cartos, eiquí queda, eiquí merca ou fai casas, y-eiquí morre, dono da sua terra, e pra sere enterrado na terra garimosa.

Dise por algúns qua morriña non é un sentemento privativo da nosa raza, que a chamada «nostalgia» é a mesma crás de sentemento; que o esplin dos labregos non ven a ser outra cousa qua morriña dos ingleses. E certo: como sentemento individual son a mesma cousa a morriña, a nostalgia y-o esplin. Pro non-ó son con sentemento coletivo. Nin a nostalgia nin-o esplin teñen, como ten a morriña, verdadeira forza creadora.

¿Cando a nostalgia nin-o esplin provocaron os cantos repetidos dos poetas de todo un país, de unha raza enteira? Pode haber un lírico que cante a nostalgia, as suas propias nostalgias. Pro aparte de qua nostalgia non é soilo o sentemento da terra; porque pódese ter nostalgia das caricias de unha nai, por exemplo, e se non pode sentir morriña pol-a nai, senon e escrusivamente pol-a terra, os casos individuais se non repiten nas outras terras do mundo como danse na terra galega. Hai

ingreses que sinten nas outras terras do mundo, como danse na terra galega. Hai ingreses que sinten o esplin dentro da propia Inglaterra. Non deuse pol-o d' agora un soilo caso de que un galego sentise morriña estando vivindo na mesma Galicia. Adeamis a mocidade galeguista, ollando a forza creadora, realmente milagrosa, da morriña e da saudade, coida qu-elas poden e deben ser novas normas estéticas y hasta novas normas éticas da raza galega. Eu desafío a quen queira que seia, que me demostre que poida ser capás ningún pobo do mundo de faceren normas da súa vida colectiva de un sentemento que non seia lexítimo e verdadeiro. Hai pol-o mundo adiante homes que padecen de nostalxia, homes que padecen de esplin. Pro non hai terras enteiras, como a nosa, que padezan, na súa integral totalidade, do mesmo sentemento, como se non trate de un sentemento racial.

Non hai un solo poeta ou esquirtor galego que non teña falado da morriña, que non sentira realmente a morriña. En Rosalía os acentos da dôre qu'a morriña arrincalle a súa lira, son tan tráxicos e fondos qu'o seu lirismo ven cuáseque a ser un lirismo patolóxico, un lirismo de epepeia. Si a nosa raza fose unha raza épica, que non-o e, nin pode sela, o bardo galego que fíxese o noso poema de xesta tería que facer da morriña o primeiro persoaxe.

Rosalía canta d' iste xeito a morriña:

Fun noutro tempo encarnada
 Como a color da sireixa,
 Son hoxe descolorida
 Coma os cirios das igrexias;
 Cal si unha meiga chuchona
 A miña sangre bebera,
 Voume quedando murchiña
 Com-unha rosa que inverna;
 Voume sin forzas quedando,
 Voume quedando morena.

En troque a Santa Tereixa de Xesús estórballe a súa vida, porque a súa vida retrásalle a consecución do seu ideial.

XAIME QUINTANILLA

(Seguiráse) (*A Nosa Terra*, nº 148, 1-10-1921)

SAUDOSISMO E IDEALISMO

Estudo de Xaime Quintanilla

Continuación

Todo o que non seia o amor divino é cousa despreciabre para a Santa abulense.
 Veisme aquí, mi dulce amor,
 Amor dulce veisme aquí.
 ¿Qué mandáis hacer de mí?
 Véis aquí mi corazón;
 Yo le pongo en vuestro a palma,
 Mi cuerpo, mi vida y mi alma,
 Mis entrañas y afición;
 Dulce Esposo y redención,
 Pues por vuestra me ofrecí,
 ¿Qué mandáis hacer de mí?

N-istes versos véñse ben craramente as tres manifestacións do idealismo, a fe y-o misticismo. Santa Tereixa ten un ideal concreto, preciso, ben materialmente manifestado. A nosa meiga poeta, non. Ela ten no corazón cravado aquil cravo que se non sabe si é d-ouro ou de ferro. Aquil cravo é a saudade. Un día arrincáronlle â poeta aquel door qu-a magoaba. E Rosalía pide novamente padecer

aquil door, que non sabe do que é, pro que sabe é tan da sua y-alma, que sin él non podería vivir. Ehi tendes a saudade; a cobiza do descoñecido, do que se non sabe o que é.

O entretecimento da morriña e da saudade e tan apreixado, que pensadores como Risco coidan que d-istes nosos sentementos pode derivarse, no mundo, unha nova civilización. Risco pensa que a crisis actual do europeísmo non ven a ser outra cousa qu-a crisis da civilización mediterrán. E o mediterránismo é, xa, cousa vella. O hereoísmo greco, as epopeias, os cantos histriónicos, a enorme barafunda das creacións artísticas da Europa, atópanse n-unha crisis capital. Contra o Renacemento, como dixó moito ben o outro día o meu amigo Leandro Pita, erguéuse o romanticismo, que foi, seguramente, a reación do esprito nórdico y-atlántico contra do esprito mediterrán. Pina de Moraes e Teixeira de Pascoaes no Portugal, xa falan c-unha verdadeira adiviñación do porvir, do pangaleguismo, como realidade moi preta, como fecuda obra do esprito galaico portugués, como forte creación d-unha nova civilización no mundo. O neo-atlantismo e pangaleguismo son unha soila e mesma cousa: a alborada de outra civilización ou cultura que encomenza a facer o seu auto de presenza no mundo.

E non hai medo quo pangaleguismo poida chegarse a ser, o día de mañán, unha nova forza imperialista, dominadora e sanguineta. Percisamente o que caracteriza estes fondos movementos patrióticos é o seu senso artístico e civilizador. Os nazonalismos teñen esta espresión fecunda que hastra d-agora se non vira con craridade. Esta espresión é o amor a forma, é o amor a o contido xeográfico. E ningún amador pretendeu endexamais engrandecere materialmente ao ouxeto adourado, porque ampliare é deformare. Os pobos que non chegaron â organización estatista teñen este privilexio que é, a o mesmo tempo, unha garantía pra humanidade. N-ista situación atópanse no mundo os pobos celtas. Y-en ningún d-eles xurdíu o problema do irredentismo, pol-a sinxela razón de que irredentismo é total y-afeuta a toda terra que renóvase.

E hai que ter na conta o feito de qu-a nosa personalidade eisiste apesar da organización social do noso agro, que é decir da cuáseque totalidade da Galicia. A organización petrucial é contraria a todolos sentementos de colaboración e solidaridade galeguista. Non hai na nosa terra fortes núcleos de pobração. Non hai unha sô gran cibdade. A parroquia, o non o municipio, é a nosa verdadeira cédula social. E ademais d-isto o cultivo da terra é puramente familiar, de casa por casa. Nada mais contrario que o noso esprito racial a o coleutivismo e a o comunismo. De tal sorte e isto eisi, que a constante aspiración dos nosos labregos e que repártanse a os individuos e âs familias as terras dos montes comunaes. Percisamos, pois, como ideal práctico, que os labregos colaboren os uns cos outros, que d-ista colaboración, cada día mais estensa, pode vir, pol-o seu desenrolo en círculos concéntricos, a concencia da nosa persoalidade. Galicia eisiste en contra de si mesma, como superposta, idealmente, ao que practicamente fixose na vida galega. Eu penso que as cooperativas productoras podían ter, n-iste senso, unha grande importancia. Percisamos que Galiza teña un ideal. Xa qu-a nosa raza atópase carente, por sicoloxía racial, de toda cras de idealismos, percisamos idealistas. O noso ideal debe ser, percisamente, a nosa falla de ideal. E con isto non quero facer paradoxas. Quero decir, co-elo, quo noso ideal ten de consistire na conservación do noso propio esprito, ten de consistire en esaltar as nosas propias calidades. A morriña, a saudade e o lirismo serán as fachas luminosas que erguerán o nome de Galicia pol-o mundo adiante. Temos de sere un pobo cheio de fe, cheio de fe en si mesmo, nas suas calidades, no seu xeito específico de s er. Temos de ser un pobo místico: que a nosa fe chegue a tan outo cumio que se non poida dare unha mais outa fe.

XAIME QUINTANILLA

(Romatará) (*A Nosa Terra*, nº 149, 15-10-1921)

SAUDOSISMO E IDEALISMO

Estudo de Xaime Quintanilla

(Remate)

Galicia ten que cumprire con sagras obrigas coa humanidade. A civilización, no senso de cultura específica, non consiste en ter moitos ferrocarrís, moitos paradoiros do tren, moita telegrafía sen

fos. A civilización helénica non-os deixou nada dos seus progresos materiais e sigue vivindo no mundo, aínda que eu coíde que na senilidade. Civilización, n-un senso trascendente, quer decir esaltación do espírito propio e incorporación d-ese espírito na civilización xeneral da humanidade. Galicia ten o deber de conservare a súa especificidade porque sobre Galicia ten a humanidade un superior dereito. Pretender que se esquezna o noso espírito privativo é pretender facer un roubo a humanidade enteira. Porque percisamente as patrias e as nacións non son mais que os orgos da humanidade enteira. A humanidade, pra cumprir a súa misión no mundo, distribuí as funcións xenéricas en outras tantas funcións específicas. A humanidade, pra desenrolare hastra o mais elevado a súa intelixencia, percisóu un orgo puramente intelectual. Ise orgo foi Grecia, foi a civilización helénica. A humanidade percisa desenrolare a súa vontade. E por iso hai una civilización yanki. A humanidade percisa que a lembranza, que a memoria, cheguen ao mais outo desenrolo. Pra iso vimos ao mundo os galegos e os portugueses. A nosa misión no mundo e cumprir c-un mandato da humanidade. Porque iso, e non outra cousa, é a civilización da saudade. A morriña, a saudade e o lirismo, son fillos da memoria, son cousas da lembranza e do recordo. O que queda o que perdura é a humanidade. As nacións e as patrias vanse e desaparecen. Pro desaparecen cando cumpriron a súa misión no mundo. E nós os galegos –y en xeneral os pobos celtas- aínda non cumprimos a nosa misión histórica. No nome, pois, da humanidade e do universalismo, nós podemos e debemos chamar a ista cruzada do galeguismo a todol-os homes de boa vontade.

A humanidade ven a ser como o mar. A il van a parar todol-os ríos da terra. Cada un leva o seu caudal, o seu carácter. Cada nación, como os ríos, verte na inmensidade da historia o seu espírito privativo. Y-a humanidade enriquecese d-iste xeito. Y-eisí como o mar, tendo nas suas entranas os compoentes de todol-os ríos, non ten os de ningún determinado, a humanidade –resultado total das historias nacionaes- ten, en si mesma, todal-as almas nazonaes e non ten ningunha. Y-ademais cada nazón, como xa dixemos, ten, pra a totalidade da historia humán, unha misión especial que cumprir. Nación que morre é río que sécase. A morte de unha nación é a perda d-un orgo pra a humanidade. Eu penso, cando vexo que unha raza desaparece, si a humanidade perdería os ollos ou quedaría sen corazón. ¡Pro non é así! ¡D-aquelas razas que morreron viñeron estas razas que viven! Si finaron os nosos abós os celtas quedamos nos, que continuaremos a misión qu-eles trouxeron a terra! Eu, cada día mais internacionalista son, por eso mesmo, mais nazonalista. Porque-eu non comprendo que, por amor a unha muller, poño por caso, preténdase arrincarlle os ollos, ou amputarlle as pernas. Por amor á humanidade se non pode desear a morte a ningún país do mundo. Y-é morte e asinato vil o arrincarlle a súa língoa, os seus costumes, a súa y-alma propia. ¡Nada de confucionismo nin de uniformidade! Que hai homes que coídan que co traxe raiado dos presidiarios e un número na gorra, son mais homes. ¡Y-eso que o número individualiza e personaliza! Y-hai homes que pensan que a humanidade, en troques de un mosaico fecundo, cheo de nobres e diversas actividades, ten de ser unha negra cova, onde todal-as historias privadas dos diferentes países, sexan outros tantos diversos nichos, cheos de polvo e de vermes. ¡A humanidade, panteón de razas ilustres! Non, señores, non. Vivir, cada un de por si e todos pra todos! Esta ten de ser a nova filosofía e a nova vida histórica. Que non morren os verxeles porque n'il vivan as rosas preto dos caraveis, e as abruñas a veira das queirogas.

¿Xardín ou pradeira? Eu quédome co xardín e déixolles a pradeira aos ruminantes do universalismo uniformista.

A humanidade é unha totalidá; é o resultado duns sumandos que chámanse nacións. E a humanidade é algo, eisiste como unha forte realidade, namentras os suman, dos eisitan. Cando as nacións morran, a humanidade terá finada a súa misión no mundo e desaparecerá da escea da terra.

Porque o sentimento da patria e un sentimento biolóxico, un verdadeiro sentimento animal é, pol-o tanto lexítimo. Patria e terra son termos sinónimos. A patria non é, non ten de ser, un símbolo: aquel escudo ou aquela bandeira. Cando os escudos ou as bandeiras non representan realidades vivas, contidos xeográficos, o patriotismo trasfórmase en fetiquismo e idolatría. O sentimento da patria faise liturxia. E os defensores da liturxia, os que viven por e pra liturxia simbólica, convírtense

en casta. Son casta privilexiada. Do sacerdocio pásase ao sacerdotismo. Do sentemento vivo vaise â trangallada. Non. A patria é aquel castañeiro, aquela cerdeira, a humedade dos campos, o sol resprandecente ou bretemoso. A terra da terra e de pelouros, a terra sempre verde ou sempre parda. Aquel pobo que retrátase no mar y-aquelas casañas que fumegan na montaña. E nós, os homes, unha árbore mais, con raíces na terra—a nosa santa nai- e cos ollos no infinito e o corazón na humanidade. A patria pode querer decir dereito, pro non quererá decir privilexio.

Temos un vehículo admirabile pras as novas ideas. Y-ese vehículo é a nosa língoa, que, como estades vendo, serva

e pra algo mais que pra falar da vaquiña. Ainda fai mui poucos días que leín unha «grosa» admirabile, como total-as suas, de Euxenio D'Ors, na que falaba de que un grande sabio de Suecia sostiña que, entre todol-os idiomas oficiaes da Europa, o único no que poderían-se decir cousas novas, en formas novas, era o idioma holandés. Y-o sabio sueco fundaba o seu criterio no feito da probeza da historia literaria do holandés. Un idioma —decía él- non torturado pol-os literatos, non desfeito y-esquilmado pol-o análisis impracable dos esquirtores, ten de poseer, millor qu-os moito usados, a virxitude fecundísima da súa esterilidade pretérita. E perciso se decatare do falso valor que teñen, nos idiomas moito cultivados, os adxectivos. Os novos esquirtores xa teñen que recurrirre ás imaxes pictóricas, por exemplo; teñen que lle roubar elementos ás outras artes belas pra dar a sensación apetecida.

Apricádelle o conto ao noso idioma galego e veredes como, pra os espíritos novos e que viven no eterno desacougo da creación artística e lírica, a nosa língoa ten ou pode ter, unha trascendencia creadora superior a de todol-os idiomas europeos. O galaico-portugués fálase no mundo por preto de trinta millós de homes. «Dádeme novos vasos pras vellas esenciaes», fai tempo que dixo o poeta. Nós podemos dar o noso vaso, cheo de beleza y-eufonía, a todol-os que queiran create unha nova arte pra unha nova civilización que alborea.

Y-esta civilización, hai que repetilo e sintetizalo novamente, será a civilización da saudade, que eu opoño —y-esta é a novidade e a trascendencia da miña conversa de hoxe- â civilización do idealismo. O meu amigo Blanco Torres xa ten dito que Sancho Panza foi un idealista, tan idealista como o tolo de Don Quixote. Tamén e un idealista o usureiro, qu'esprota a os mellantes. O idealismo mediterrán e ibérico é un idealismo de bambolla teatral. Idealista era o Renacemento. Realista e verdadeiro, contra todo o dito e sostido, foi o romanticismo. As xentes chaman románticos e idealistas a os que non-o son, reialmente. Idealista foi Napoleón. Idealistas foron todol-os grandes guerreiros. Idealista e iste tremendo probrema social que é un probrema de estómago, e que deseio con toda a miña y-alma que resólvese axiña, pra que déixennos ocupare de cousas mais fermosas e mais nobres que do probrema da andorga. O idealismo pode baixar, en grados sucesivos, dendes os altares hastra os prostíbulos. Os ideiales fan os movementos parciaes da humanidade. A saudade e, quezaves, a dolor feita agarimo. A ferida que calma. A morte que danos vida. A mágoa que alivia noso mais fero peso. ¡A dolor! Ehí tendes o faro, que se non ve, pro que síntese e presíntese, que move a humanidade enteira. Fuxir da dolor e procural-a felicidade é o que, reialmente, move a os homes. «Cando rézase —decía Víctor Hugo- a y-alma está de xionllos». Cando síntese un ideial a y-alma está en pe —digo eu. Cando a saudade adónase de nós a y-alma rube cara ao misterio, amargúllase nas augas da eternidade. Cumpríranse todol-os ideaes humans. As cousas cobizadas quedarán satisfeitas. E, sin embargo, a humanidade seguirá deseando, coa mesma arela de infinito, coa mesma cobiza do lonxe. No mar da historia nós, os galegos, infiltraremos a humanidade esta cobiza case relixiosa da Divinidade. E cando todol-os homes non teñan mais que pedir, cando xa non teñan mais que desear, porque todo ó pedido será dado y-outido todo o que se deseou, os homes ainda sentirán este diviño desacougo y-esta sede insaciabile. A garantía da perfeución human atoparase n-esta sede eterna, n-esta cobiza endexamais satisfeita.

Pra iso, pra conquerir a nova civilización, traballamos os galeguistas. E, como fillos de unha raza heterodoxa que somos, non pedimos a ninguén ortodoxia de ningunha cras. Son galeguistas todol-os que traballan por Galicia, animados pol-os sentementos raciaes. Quen fai un cadro galego, unha

cántiga, un libro de versos nosos, è galeguista e fai patria galega, aínda que non-o seipa. Eisí pedimos o galeguismo a todol-os galegos. Qu-o noso nome de galegos seia o mais santo e o mais puro, pra nós, que todol-os nomes xuntos. Pra decir como o poeta, cheos de amor à Terra:

Galicia, nai e señora,
Sempre garimosa e forte;
Preto e lonxe; onte,
Agora, mañán, ¡na vida e na morte!

XAIME QUINTANILLA (*A Nosa Terra*, nº 150, 31-10-1921)

¿UNHA GALLEGADA?

É sabido que a verba *españolada* ten un significado moito depresivo. Ese mesmo significado teñen as verbas *baturrada*, *asturianada*, *andaluzada*. A única verba d' esta cras que se admite e se di como moi natural é a verba *gallegada*. A ninguén se ll' ocorre chamarlle *españolada* a unha Danza de Granados, nin ninguén chama *baturrada* a unha jota nin *andaluzada* a unhas *sevillanas*. Más en troques, drento e fora da casa, todos chaman *gallegadas* a calesquer crás de música galega. Os de fora da casa por ñorancia. E non peca a ñorancia... Os da casa, por autodesprecio, por servilismo. E isto a fê non ten perdón de Deus. Naméntrel-os galegos empreguen a verba *gallegada* para falaren das suas propias cantigas non han merecer outra cousa que o nome de recua.

Aquela verba tería de ser apicada escrusivamente ás obras ou cantigas que, tratando de representaren a Galiza, ridiculizanna ou desconécenna. Son unha *gallegada* os noxentos bailes de moitas bailarinas de *varietés* que, co' a música de *Maruxa* cometen un vil asesinato artístico.

E supoñemos que terá de ser unha *gallegada* a zarzuela *El Emigrante*, zarzuela de costumes galegos según seus autores: don Juan Ignacio Luca de Tena, da letra, e don José María Franco, da música, que acaba de s' estrenare en Madrí.

Supoñémolo porque os *galegos* d' esa obra chámanse María, Pepiña, Antolín, Naco y o tío Parné... Todos nomes moi enxebres, como teranse decatado os lectores. E na música hai, pol-o visto, un ar de fado, que é posíbel sexa o de Camouco, mas que tamén nos cheira a *gallegada*.

Desconfiemos. Sin remoros nós faceríamos que *el Emigrante* se metera n' un barco. N' un barco que se fose a Pique e ficase en Pique.

XAIME QUINTANILLA

Do «Correo Gallego» (*A Nosa Terra*, nº 151, 15-11-1921)

TERRA E LIBERTADE

Este vello berro dos vellos anarquistas ven sendo o lema de todol-os movementos liberadores do mundo. Dos sociaes e dos nazionalistas, que son os únicos movementos liberadores.

Lembrémonos dos videntes e dos utopistas. D' aquel vello Proudhon que tanto engaiolaba ó Pi e Margall. D' aquel romántico e nobre Salvochea, apóstol de curazón aceso. D' aquel outro Anselmo Lourenzo, pai, como quen dí, do novo sindicalismo catalán, que dirixía precisamente un boletín nomeado «Terra e Liberdade». D' aqueles mexicanos que co mesmo berro nos beizos loitaban na sua terra entremedias do fato de lapantíns que fixeron da nobre areia negocio pras suas cobizas perso-naes. D' aqueles mártires de Chicago, asesinados pol-a mais forte burgesía do mundo. ¡Todos iles santos románticos d' unha fermosa idea, qu' é, hoxe, a única idea que gobernamos esixenos!

Porqu' o noso problema, o problema galego, é, nada mais, qu' un problema de terra e liberdade. Galiza ten a terra escrava e ten escrava a y-alma.

Tén a terra escrava dos foros, dos arrendos, do señoritismo e da burgesía. Tén a y-alma escrava baixo a pouta de Castela, a sua lingua escrava da lingua allea, o seu espírito engoumado por un servilismo decadentista e vergoñoso.

E o problema da Irlanda é un problema de terra e liberdade. E tamén o da India, e do Exipto: o do mundo enteiro. E [están] tan xuntos, tan cinguidos os dous problemas, que moitas veces non é

posibre arredalos. O problema polaco da Poloña alemana ¿non era un problema, ademáis, contra os «junkers»? O problema da mesma Irlanda ¿non era un problema contra dos «landlors»? O problema da nosa Galiza ¿non é un problema contra dos «señoritos»?

Ixes milleiros de proletarios que morren nas cárceles abafantes, peitaron pol-a liberdade. Mais peitearon, tamén, pol-a terra. (Próbaos o interés da burguesía por «desterralos»; é decir, por tiralos da terra onde vivían e levalos pra outra terra allea). Aqueles miles d'agrarios andaluces que foron perseguidos por un xeneral español -¡ouh, movementos liberticidas dos militares d'agora!- peitaban pola terra, mais peitaban ao mesmo tempo pol-a liberdade. ¿Ixes milleiros de rifeños que berran contra Hespaña, loitan pol-a liberdade e pol-a terra!

D'unha banda a outra do mundo todo escintilea na mesma labarada. Somentes Hespaña, morta xa e apodrecida, se non decata de que son chegado-loos tempos da liberazón total. Hespaña pasará á Historia como a mais xurdia liberticida nos momentos d'hoxe.

E no intre, vos, os agrarios da miña terra, peitades pol-a terra e pol-a liberdade. Sin decatárevos de que somentes loitades pol-a terra. Porque ceibe a terra, a vosa liberdade virávos por engádega.

¿Cómo non sentir unha agarimosa lembranza por aqueles santos do anarquismo, que de tal xeito acaeron os seus espritos cos degoiros dos espritos d'agora? Eles foron o lume lurco que prendeu nas y-almas e nos curazóns. Eles foron os precursores da verdade d'oxe, d'esta vella e nova verdade que fai do mundo un curazón a tremer d'espranza.

Irmáns agrarios: A terra, a terra de terra e de pelouros, ¡tan irta e a mais nova e a mais vella verdade do mundo! Tan irta como é, ela é a única verdade, meus irmáns. A vosa conciencia agraria ven d'ela. O voso valor para loitardes ven d'ela. Todos vós, d'ela vides. E o voso máis grande amor é a vosa fonte espóra.

¡Terra, irmáns!

JAIME QUINTANILLA (*La Zarpa*, 29-12-1921)

HORAS CRÍTICAS

O triunfo da Inglaterra

O Tratado de Paz rubrado pol-os irlandeses Arthur Griffith, Michael Collins, Robert Barton, E. J. Duggan e Gaban Duffi é, na historia dos movementos nacionalistas, unha das mais fondas derrotas sufridas pol-as nosas ideas. Tan fonda e tan forte a derrota, qu'eu coído que tennos de faguere moito dano. Tan fonda e tan forte, qu'eu, non afeito a disfrazare o meu pensamento, non sei que pensare da boa fe e da honradez dos irlandeses que rubraron tal Tratado.

Os irlandeses abrangueron unha cousa: o troque de nome da súa terra. Nada mais qu'eso. Un troque de etiqueta. Nada mais qu'eso. En vez de se chamare Irlanda, d'eiquí en diante chamarase «Estado Libre da Irlanda». Para isto non valía a pena, reialmentes, de fagueren unha loita de oito séculos.

Porqu'hai un feito, rubrado n'ise Tratado, d'unha grande gravidade. É o reconecemento do dreito da minoría ulsteriana á súa independencia e ao seu arredamento da Irlanda. Ise precedente, que non tén precedente no mundo, é de unha inmensa gravidade. De tal gravidade, que vai servire de precedente a todol-os imperialismos pr'abafaren a todol-os nazionalismos. De tal jeito que ja ningún nazionalismo pode pensare n'unha compreta satisfacción dos seus ideaes.

Poñamos o exemplo da Hespaña. Abondará con qu'os patrioteiros argallen, artificialmente, no seo de cada nazonalidade, unha pequena minoría -cousa ben doada- para que cada nazonalidade fique rachada en tantos anacos como minorías. Na Cataluña pode faguelo «A Unión monárquica». Con teren na mán un distrito e seren n'il donos dos votos do Auntamento, abondará para qu'o Vich, o Reus, ou calquera outra vila ou cibdade catalán, poida arredárese da Cataluña. O precedente do Ulster abondará para justificalo. E ise precedente terá de sere de cote, nas más dos imperialistas, a máis forte arma qu'ende jamás tiveron.

Na Galiza pode sucedere o mesmo. Poden os «picoretas», fronte a o pensamento unánime da nosa Terra, crearen unha minoría argallada. Elo abondará para arredare o Vigo, a Cruña, calquera outra cibdade do resto de Galiza. ¡Isto é o feito pol-os irlandeses que rubraron o Tratado!

Mais non está ehí, soiamentes, a gravidade do feito.

A cousa, si ben se mira, é aínda máis grave do que parece. Porqu' o reconecemento do dreito das minorías ao seu arredamento, supón qu' ísas minorías no futuro, PODEN SEREN NOVA BASE DE DESNAZONALIZAZÓN. O Ulster, arredado da Irlanda, pode sere, no día de mañán, o pior nemigo da Irlanda. O pior nemigo porque ademais de crebare o principio da unidade da nazón irlandesa, e a eterna garantía, pr' a Inglaterra, de qu' o seu esprito FICARÁ, VIVO E AGIRGILANTE, NO MESMO CORAZÓN DA IRLANDA.

E, ademais, ise arredamento dos dous anacos d' un mesmo corpo, será base de futuras discordias, QUE PODEN JUSTIFICAREN, NO DIA DE MAÑAN, A INTERVENCIÓN DA INGLATERRA, no nome do orden e das garantías para os seus súbditos. Deixando a unha veira que taes discordias atragerán en colo da Irlanda o dictado d' indomeñabre. ¿Cómo justificaren os irlandeses, no futuro, novas loitas, ademetindo a pseudolibertade d' agora?

Aínda hai máis. Os membros do Parlamento irlandés prestarán un juramento que é a compra negación dos principios nacionalistas. Eu non quero falare do juramento de fidelidade â Coroa da Inglaterra. O fin e ó fallo iso pode sere –y-é ademais- unha fórmula. Mais na fórmula de juramento díse o seguinte: «En virtud de la común ciudadanía de Irlanda con la Gran Bretaña». E decire; qu' os irlandeses teñen a mesma cidadanía qu' os ingleses. Fican, pois, sendo ingleses. Porque si eu, nazonalista galego, hei seguire sendo, no futuro, e conquerida a libertade da miña Terra, cidadán hespañol, ben craro é que non conquerín libertade algunha. A cidadanía é o rubro da independenza. A Galiza, libre, con cidadáns hespañoes, non sería libre. Eu, nazonalista galego, quero sere e loito por sere cidadán galego. ¿Estado libre con cidadáns d' outro Estado? ¿Cos dreitos de cidadanía dependentes da cidadanía allea? Nin eu o entendo nin pode entendolo ninguén.

Todo isto é grave, moito grave. Mais aínda é máis grave o que falla por decire. Un pobo que loita pol-a súa independenza loita, d' un jeito indireito, pol-a independenza dos demais pobos asoballados. Unha loita pol-a independenza soio pode tere un senso liberal, un senso humán, cando pranteando o privativo probrema, prantea ao mesmo tempo, un probrema d' humán trascendencia. No conquerimento da pseudolibertade da Irlanda tomaron parte moitos pobos, ademais do irlandés. Os votos pol-o seu trunfo, as simpatías pol' a súa loita, os azos emprestados, a condenación dos procedementos da Inglaterra, foron outros tantos elementos qu' a concencia universal puxo na balanza, en pro da Irlanda.

Y-esa concencia universal emprestou todos ises elementos en pro da Irlanda, estimando qu' a Irlanda, por tal feito, ademais dos compromisos privativos, adequería outros de carácter universal, en virtude dos que víñase ao comprometerse cós prestatarios de taes elementos, a non fagure a paz coa Inglaterra, senón nas condicións, -non por non expresadas menos na concencia de todos- qu' a concencia universal agardaba. Ê decire: qu' a firma da paz coa Inglaterra tiña d' estare condicioada pol-os compromisos adequeridos por Irlanda coa concencia universal.

Porqu' as loitas nazonalistas –e a da Irlanda era das máis características- teñen un dobre aspecto. Son a loita pol-a propia independenza, mais son ao mesmo tempo –y-é o primordial- a loita por un principio. Si a Irlanda non loitaba por un principio non loitaba por nada. Os principios teñen máis importancia qu' a independenza d' un povo. (Falamos dos principios liberaes; craro é). E a concencia universal emprestáballe os seus azos â Irlanda *porque defendía un principio liberal, d' interés universalista*.

Pol-o tanto os irlandeses que rubraron o Tratado, ademais de iren contra a súa independenza, posto que non-a conqueriron, guindaron pol-a chan a defensa d' un principio que atopábanse obrigados a defenderen por un outo intrés de carácter universal.

E pois pol-o momento, decisiva a victoria da Inglaterra. Fronte â concencia universal, que defendía â Irlanda por sere defensora d' un principio de intrés mundial, Inglaterra abrangue qu' a propia Irlanda desbote ise principio.

Por outra veira: o triunfo é moito maor si tense en conta qu' os irlandeses, desd' o momento do rubro do Tratado, fican divididos, fronte ao enemigo secular.

Mais...Eis a De Valera. Vive ainda o defensor dos principios, ise gran home, unha das figuras mais ergueitas da Humanidade, non presta a súa conformidade ao feito pol-os delegados irlandeses. Eis unha forte esperanza. El, n-istes momentos, é, por sí e ante sí, a i-alma eterna da Verde Erin, tanto mais grande e mais do mundo canto mais súa é.

JAIME QUINTANILLA

P.S.- As miñas dúbidas referintes á honradez dos delegados irlandeses, refírense, nada mais, que á súa honradez moral, á súa falla de valor e conviciós. Feitos posteriores á redaición do meu escrito confirman tal criterio, posto que Mr. Griffiht asegurou no Parlamento que os delegados da Irlanda foran coacionados pol-o Lloyd George, quen déralles un prazo de tres horas para desbotaren ou aceptaren o Tratado.

Pol-o demais, no mesmo pé que de Valera áchase posta a respetábel viuva do mártir alcalde de Cork, entre moitísimos irlandeses.- J.Q.

(*A Nosa Terra*, nº 154, 31-12-1921)

DO MEU FEIXE

O espírito do Corpo

Os boticarios da Hespaña pensan formarlle un tribunal d'honor á os compañeiros que, en Madri e Barcelona, despacharon recetas argalladas. O tribunal d'honor fórmase por uns individuos que se axuntan pra decretare qu'outro individuo, do mesmo Corpo que aqueles, non é dino de convivire no Corpo d'eles. E decire, qu'un tribunal d'honor militar, por exemplo, axúntase pra decretare qu'outro militar non debe pertencere á corporación do exército. Deciráo así y entón chimpan fora ao que non tén o honor oficial, ortodoxo e burocrático que lles compre á os gardadores do honor burocrático e ortodoxo. Ou da burocracia e a ortodoxia honorífica.

Esto non quer decire qu'ó chimpalo deixe de tere honor. Ou vergonza, pra millor entendernos. Pode ser, é de feito, é as veces, un home que tén vergonza, un home honrado, que pórtase sempre na vida como Deus manda.

¿E logo por qué chimpan fora a homes honrados certa crás de corporacións? Pol-o espírito de Corpo. O espírito de Corpo é unha cousa pantástica e noxenta, na que queren cair agora, tamén, os boticarios de Hespaña. ¡Pobres d'eles! Porque pode sosterse eso do espírito do Corpo onde hai Corpo e onde o Corpo vive nada mais que d'aquel espírito. Pode e debe faguerse na burocracia e, pol-o tanto, no exército, qu' é a meirande burocracia. Porque si lles tirades ao exército o espírito de Corpo... non fica nada. Nada; porque o espírito técnico y-o espírito militar –unha sola cousa con dous nomes- son fillos do espírito de Corpo e a técnica militar atópase informada por iste espírito. Tamén os xueces –poñamos por caso- non son mais que Corpo e craro que precisan d'un espírito, do espírito d'ise Corpo, qu' é o bisgo que tennos apegadiños ¡pra defensa dos seus intereses particulares!

Porque a iso redúcede o espírito de Corpo. A necesidade de que todol-os do Corpo defendan os seus intereses particulares, garantizados pol-o Corpo, as mais das veces entangarañado e tullido.

Y-eisi danse casos –e xa se deron- en Corpos de funcionarios hespañoes, de se solidarizarense todol-os funcionarios con un compañeiro, acusado de ladrón, ¡e que o era! Sin perxuicio de qu'ise mesmo Corpo, por defensa do espírito corporativo, aguantara denunciar a compañeiros traidores. ¡Pro é que entón conviñalle a o Corpo a traizón, porque había un ministro que os chimpaba a todos fora!

O espírito de Corpo leva, pois, a istes dous camiños: a o de defender a homes inmorales ou a o de chimpar a homes morales.

¡E n-eso queren cair os boticarios! Non-as pensan. E non-as pensan porqu'os boticarios, como tendeiros que son, principalmente viven da competencia duns contra da competencia dos outros tendeiros do Gremio. Do Gremio. ¡Y-eso, o Gremio, si que tén espírito: un espírito verdadeiramente vivo e respetable, incompatibre cos tribuaes de honor! O Corpo é un fato de xentes que viven,

necesariamente, a conta de concertos hocos e valeiros. O Gremio é un fato de xentes, útiles ou inútiles, que vive das ganancias que lles renden os seus tratos mercantís ou industriaes, do que ganan co suor das suas fronteas.

Os romanos do foro poideran seren a representación material do Corpo. Os fenicios comerciantes poideran sel-o do Gremio. ¿E queren os boticarios seren romanos do foro? ¡Si son fenicios! Fenicios pra honra d'eles! E os que despachan as recetas argalladas coidaron, e coidaron ben, que non eran romanos do foro. Porque sabían que todol-os seus compañeiros eran como fenicios ¡Todos! Hastra os que queren [ilexible] formaren tribunal de honor no nome do esprito de Corpo.

¿Qué falaron? ¿Qué é unha vergonza o que fixeron aqueles boticarios? Si. Mais é unha falta de fenicios, de comerciantes, pra a que hai artigos no Código penal e cárceles pra viles. O cárcel e o Código, si. ¡O tribunal de honor, pra quen teña esprito de Corpo! E os boticarios, pra honra d'eles, gracias a Deus, non son Corpo pol-o de agora.

Agrarios: Primeiro sede homes. Dempois sentídevos homes do Gremio. Sede ferreiros, ou labregos ou canteiros. ¡Mais non sintades, endexamais, cobizas d' *ascendéredes* a romanos do foro! Qu' é moito honrado e decente ser ferreiros, ou labregos ou canteiros. Mais non pasa de decente e honrado e sería imperdoable que quixérades impór a os demais o esprito ferreiril, labrador ou canteiril. O esprito ferreiril alleo ás ferreirías, labrador alleo á terra ou canteiril alleo ás pedras. Que iso é o esprito de Corpo: pastel de lebre sen lebre.

¡E sin pastel!

Cheira na Dinamarca

Os militares contra Cierva! E contra d'el por mor d' ascensos, recompensas, traslados, enemistades públicas...

Non van contra d'el por esprito de xusticia, porque sexa nemigo de certas medidas d' intrés. Non. É, tamén, por esprito de Corpo.

Si cheiraba na Dinamarca -¡ou, Hamlet!- eiquí cheira qu' abafa.

JAIME QUINTANILLA (*La Zarpa*, 4-1-1922)

DO MEU FEIXE

Equívocos

Entendámonos. Gracias ao desacougo creado por nós, os nazionalistas, na y-alma galega, aparecen agora por alá adiante fatos e feixes de redutores da Galiza e do agro. Uns chámanse «regionalistas». Outros, «galleguistas». Outros, «agrarios».

Ningún d' ises caciques disfrazados chámase nazionalista. E ista verba, ademais, necesariamente, ten a virtude d' arredaren a os falsos apóstoles dos verdadeiros. Todo aquilo que se chame «galleguista» ou «regionalista» será... o que seia. Mais non irá verdadeiramente tras da liberazón da nosa Terra.

Vós, os agrarios, debíades irdes pensando en non chamavos agrarios. Dendes que se chamaron de tal xeito os partidarios e caciques do Gasset é xa unha vergoña chamarse así.

Nada de verbas valeiras nin d' etiquetas fósiles. O socialismo e o sindicalismo dos tempos d' agora non poden seren o sindicalismo ou o socialismo de fai un par d' anos. Non. Teñen que teren azos novos, novos desacougos. Y en col de todo teñen que teren unha fonda audacia, unha grande arruzada, un afianzamento indomeñable.

Meu desexo sería -y-é- que o agrarismo galego fose apolítico. E sería un xeito, tamén, de diferenciaren á os bós dos malos. Nós, os nazionalistas, non vos pediremos o voto endexamais. Cando o nazionalismo pida votos, coidade qu' está finando xa. E vós, os agrarios, tiñades d' irdes pol-o mesmo camiño. Tedes que pensar en serdes donos da terra. En serdes cidadáns d' un Estado galego libre, no que sexades libres tamén. Porqu' o nazionalismo galego debe, non solo non temere á

os movementos revolucionarios do agro, senon animalos, provocalos. O nazionalismo galego ten de sere un nazionalismo francamente esquerdista e revolucionario ou non será nada.

¿Non podería sere unha base d'isto a creación, por exemplo, d'un Partido Socialista Galego? Un Partido en frente de todo!-os demais. Un Partido Socialista arredado do Partido Socialista Hespañaol. Ou unha organización sindicalista GALEGA, independente da hespañola. Nin unha nin outra recerían nada nin nada farían recearen as outras orgaizacións somellantes. Gardarían as mesmas relacións que se gardan coas francesas, coas italianas, coas rusas. Mais independentementes d'elas. Como forza propia e privativa, como algo noso –da Galiza- e voso –do agro-.

Si non termamos dos equívocos imos moi mal, abofé. Agora xa hay señoritos que chámanse á si mesmos «leaders» do «galleguismo». E hai que decirvos que nós, os nazionalistas, non temos nada que vermos con ises señoritos. Señoritos que vos falan de cousas valeiras e que con catro verbas sentimentaes queren disfrazaren o hoco dos seus pensamentos. Non, non. Nós non debemos, endexamáis, coidarnos de termos deputados nas Cortes extranxeiras. A nosa posición, frente a «eles» –os das outras terras- ten de sere a mesma dos franceses pra os alemáns durante a guerra. Nemigos d'eles porque son os donos das nosas liberdades e das nosas facendas. Porque poden aldraxarnos, pois teñen tras d'eles a guardia civil, os tribuales e o exército. Porque desprézánnos e coidan que vimos á o mundo pra criados d'eles. Porque son os causantes de todo o malo que hai na nosa Terra.

¿Pra qué, pois, mandarmos deputados as Cortes d'eles? As Cortes nas que hai que falare na lingua d'eles, dos domeñadores?

E vós, os agrarios, aínda menos. ¿Qué agardades d'alá? Loitade aquí, na vosa Terra, por serdes donos d'ela... ¡xa poden os señoritos falaren o que queiran nas Cortes do Madrí!

Hespaña

Pra mín é un feito que Hespaña afúndese. Preguntade á os militares, á os policías, á os mestres ou escolantes, á quen queirades dos servidores do Estado. E xa veredes como todos din o mesmo. Esto vaise, esto afúndese...

Eu coído que sí. E supoñendo como como eu pensen moitos, supoñendo iso sería, non unha maneira de pensare, senon un feito. ¿Que posicións son posibles diante de tal feito?

Tres, esenciaes. Un tratare de que Hespaña se non afunda. Ou cruzárese de brazos. Ou procurare qu' o afundimento seia o mais rápido posible.

Eu coído qu' a posición «patriótica» é a terceira. ¿Pra qué tratare de que viva o que xa está apodrecido?

JAIME QUINTANILLA (*La Zarpa*, 11-1-1922)

DO MEU FEIXE

Catequesis e diálogo

«Conviene substituir el sentimiento patriótico que catequiza por el sentimiento patriótico que dialoga».

Esto ten dito o catalán Euxenio d'Ors. E isto, verdadeiramente, é o que queremos os nazionalistas galegos. Dialogarnos con todo o mundo. En troques o imperialismo castelán quere catequizar. E catequiza de feito. Tan de feito, que ten o Código penal ao seu servicio pra impedire todo diálogo.

Castela é –e foino sempre- unha monologueadora.

O que chámase agora unha «maquietista». E nós, os galegos, no teatro hespañol onde traballa ista maquietista, facemos d'espeutadores. D'espeutadores, é decire, de pasivos. Porque non hai nada mais pasivo que sere espeutadore, aínda que coide o contrario o señor Ortega Gasset.

¡Actores, actores! Olla!-as cousas, si; mais meténdose n-elas, convivindo có elas, xogando có elas. ¡Actores, actores! Pra dialogarmos con todo o mundo, hastra có monologueadores. E se os do monólogo non dialogaren con nosco, pior pra eles. Seremos actores na nosa propia Terra. E dialogaremos có que queiran dialogaren con nosco.

A zoca

Xa tense feito a lobanza d´alparagata e mais das botinas. Aínda se non fixo a loubanza da zoca, da nosa zoca: da zoca celta.

A alparagata foi grega, foi ateniense. A alparagata foi y-é mediterrán. É, e foi, o calzado dos pobos do ceo craro, dos pobos de camiños poirentos, dos pobos de Sol. Aínda foi, tamén, na Grecia, calzado das hetairas: as fermosas mulleres mercadeiras d´amores.

Os botinas son-o calzado burgués dos tempos d´agora. Son o calzado nacido do industrialismo e das manufacturas. Son o calzado fillo do maquinismo e da uniformidade cosmopolita. O calzado dos pobos de Sol e dos pobos de brétema: unha tendencia uniformizadora do mundo do século XIX, engaiolado pol-o parvismo dos conceptos hocos y-astrautos.

A zoca é o calzado celta. O calzado dos pobos superoucidentaes. O calzado dos pobos húmedos, e pol-o tanto das paisaxes verdecentes. Calzado dos galegos e mais dos bretóns. O calzado dos días de traballo e dos días de festa e romaxe.

A y-auga dos ceos é a nai das nosas zocas e dos bretóns armoricanos. A y-auga dos ceos qu´é, ao mesmo tempo, nai da nosa paisaxe: a dos neboeiros e dos fecundos orballos.

Na comarca do Ferrol non hai muller que non leve zocas. Poderán vestirse mais ou menos ao xeito moderno. As veces levan o peinado das vilas, as blusas das rapazas da cibdade. Mais as zocas non as deixan. ¡Y-é unha ledicia ollalas todas vestindo ao «señorito», mais amostrando a sua aboenza labrega e celta co-as zocas nos pés! ¡As zocas ingravidas, tan mornas e tan agarimosas pra os pés danzales das nosas rapazas!

A chuvia

Y-é unha conformidade coa paisaxe nosa o uso das zocas. É, mais qu´unha conformidade, unha comunión, unha consubstanciación.

Entr´os señoritos das vilas dos que gastan as botinas cosmopolitas, hainos qu´arrenegan da chuvia, da nosa meiga chuvia: tan acaída coa nosa paisaxe. Entr´os homes vagabundos de terras castelás, que veñen de alparagatas pol-a nosa Terra, sonan as maldicións contr´a nosa benditiña chuvia. Mais entr´os celtas galegos que gastan zocas a chuvia é unha verdadeira bendición de Deus. Non coidan, com´os señoritos das vilas ou os estranxeiros das terras irtas, qu´a chuvia sexa monótona. ¡Saben qu´ela é ben musical e que canta nas follas dos castiñeiros, e que brúa nas poulas dos pinos, e que fai choutal-os regatos, e qu´é a nai dos cadoiros fecundantes e das fervenzas cantareiras! E saben mais: qu´ela é a nai da nosa alma saudosa, tan acaída có babuxar dos ceos y-o orballar das nubes.

¡Albas zocas do branco bidueiro, á lixugárense nas lamugueiras dos camiños! A vosa albura é unha ofrenda á Terra-Nai, da que saídes sempre brancas: aínda lixugadas nas lamugueiras dos camiños.

JAIME QUINTANILLA (*La Zarpa*, 25-1-1922)

DO MEU FEIXE**Os valados da China**

A China é a China. Isto que parece meramente unha verdade de Perogrullo, é unha verdade de xeito trascendente. Porqu´a China, gracias á os seus valados, é unha das mais fortes e xurdias nazionalidades do mundo. Si a China non tivera valados é moi posibre que á istas horas non fose o que é. É decire, qu´a China precisou dos seus valados pra vivire drento de sí mesma, pra se recollere en sí mesma, pra estare diante de sí mesma, rezándose á sua propia alma. Os valados de China son a ermida da y-alma chinesca. E a China salvará a sua alma por sere ermidaña.

¿Non ouvichedes falardes do «perigo amarelo? Pois iste perigo, temido por moitos estadistas e por moitos pobos do mundo, é posibre gracias á os valados da China. Si a China non tivera valados, a China non sería un perigo pra ninguén. E iste perigo é a garantía, no futuro, do espallamento, da «humanización» da y-alma chinesca. Quere decirse qu´hai pobos no mundo, dos que non teñen valado, que temen ollárese submetidos, no porvir, pol-as forzas espirituas do pobo que, durante

séculos, sóbouse conservare nidio e sin se lixugare. ¿Qué forzas espirituas poden opore os pobos sen espírito á ise pobo da China que soubo conservare o seu espírito, gardado na arca santa da sua tradición privativa?

Ise sono de séculos pode sere -¡homes de pouca fe!- a mais forte garantía d'un espertare grorioso. Si a Brunilda non durmise encantada, ¿como atopala o Sigfredo? Os pobos que cóidanse fortes e os homes que pénsanse fortes ¿por qué temen á o perigo amarelo? ¡E que sinten, sin se decataren, que chegará un día no qu' a Brunilda desencantarase para darlles o curazón, que gardou, arrecendente como unha frol, durante séculos, entr'os valados purificadores!

JAIME QUINTANILLA (*La Zarpa*, 8-2-1922)

DO MEU FEIXE

Galiza, escrava

Eu fixen, onte, unha afirmación no mitin. Galiza, agora, non pode coidárese de cousa algunha que non sexa á sua propia liberazón. Iste cuño d'escravitude, que magóanos d'un xeito infamante, impídenos toda orgulleza e todo berro digno.

Porqu'os pobos escravos non teñen dreito a falaren de liberdade, namentras teñan a escravitude no seu propio lar. Porqu'os pobos escravos atópanse incapacitados n-ausoluto pra amostrárense coa frente ergueita e o corpo en pé. Pois os pobos escravos son rémora pra humanidade, que ten que tripare por riba d'eles, como lastre qu'impide o porgreso xeneral dos pobos.

Galiza, pois, non pode falares de festas d'irmandade universal nin cantare as ceibes cantigas da solidaridade humana. As suas festas e as suas cantigas serían cousa de risa: o berro do escravo coidándose ceibe, e faguendo a pallasada d'unha liberdade non conquerida.

Cando Galiza sexa libre, entón chegará o momento do noso outo ideal humanizador. Namentras, recollidos na vergoña do noso escravo, peitemos xurdiamente por ceibáronos na nosa terra.

JAIME QUINTANILLA (*La Zarpa*, 22-2-1922)

DO MEU FEIXE

Criterios hespañois

A noxenta actualidade hespañola tivo, fai días, unha ben tristeira nota, chea d'amargore. Fai días entraron na capela dous condenados á morte. Un, no Madrid. Outro, na Valencia. O primeiro matara á sua querindanga. O segundo matara á un gardacivil.

Era o primeiro caso, un caso de *chulapería*. Había, n'il, todol-os caracteres do mais turbo matonismo. O asesino fixera desprezo do sexo e acoitelara salvaxemente á unha probe muller, a unha disgraciada *femia* das que non teñen mais qu'o baixo istinto do sexo e mórense por calquer noxento *chulo*. Il era un tipo crásico do perdoa-vidas, do home macho que coida qu' a muller naceu nada mais que pra sere escrava do home.

O reo da Valencia era un xitano, un vagabundo, que, n'unha loita cos civiles, tivo á desgracia de ferir á un d'eles. E digo tivo a desgracia, porque o gardacivil morreu tres días depois por mor da infeución tetánica. É decire: que unha infeución, compretamente allea á vountade do xitano, determinou á morte de quen non morrería pol-a ferida en si. Eu coido, contra todo o que digan códigos e leies, que n'iste feito había motivos d'abondo pra indultare á o vagabundo. Non foi eisé: e o probe xitano morreu no garrote.

¿E o *chulo* madrileño? ¡Ise foi indultado! Y-eu fólgame de qu'eisé fose, por qu'eu son contrario á pena de morte. Pro quero facer resaltare como é o criterio dos hespañoes. Na balanza da xusticia val mais a vida d'un gardacivil qu' a d'unha muller. Un gardacivil é un gardador do orden; é un xornaleiro a soldada pra defendere todo o tinglado da sociedade presente: reacionaria e burguesa. Unha muller... ¡Unha muller non é nada nin nada siñifica, malia á catro poetas cursis e caleiros! Pra os hespañoes matare a unha muller é un delito menos nefando que matare a un gardacivil.

O tipo despreciabre do *chulo* puido conquerire misericordia nas outuras. O probe xitano, sempre vivindo a o rente d'unha sociedade que de cote perseguírao, non conqueriu piedade de ninguén. E hai qu'insistire no feito de qu' a xusticia tiña poderosos motivos pra indultare ao xitano.

O mais forte é o xa asinhalado: o gardacivil morreu por unha infección, *dependente do lugar onde houbo a loita*; independente da natureza da ferida e da cras da mesma.

E logo ¿por qué foi indultado o *chulo*? O goberno d-El Rei aconsellou o indulto, porque o *chulo*, n'un plante na cárcele, púxose á beira das autoridades. É dicir: o *chulo* non solo era *chulo*: tiña tamén un alma servil. El non sabía o que poida sere o respecto á muller, pro sabía cales son os respetos debidos á autoridade. ¡Y-esto tiña que libralo da pena de morte! Na catalogación dos valores na Hespaña o mais outo de todos é o de rendere preitesía a os poderes constituídos; o mais grave delito, o atentado contra todo aquilo que represente o poder autocrático e incivil que desciviliza a Hespaña.

JAIME QUINTANILLA (*La Zarpa*, 15-3-1922)

NOVALUZ

Unha nova folla, y-esquirta en galego, é unha nova luz no noso pobo. Galiza, por mor de culpas propias e de cubizas alleas, vivía entr'as brétemas d'unha noite muito escura. Noite d'esquecemento, noite sin remersos, porque Galiza xa non era Galiza: fora perdendo paseniñamente, pro d'un xeito inapracable, a sua personalidade, a sua autoconciencia.

E de súpeto alborexou unha luz entr'as brétemas mestas, un poeta, que cantou na língoa lírica do Rei Sabio e na língoa fecunda d'os aldeáns. E logo xurdiu outro poeta. E mais tarde outro e outro. O ceíña da nosa esperanza veuse, pouco a pouco, ategado d'estreliñas lucentes, qu'escintilaban ao lonxe, coma un surrir de pesires ledos.

E hoxe xa o ceíño da nosa esperanza ten moitas estrelas lucentes: pequerrechas e homildosas, moitas d'elas; solermiñas e brincadeiras, algunhas, lanzales e xurdías, unhas poucas.

Por iso esta nova folla, esquirta na nosa língoa, é unha estrela mais no ceíño da nosa esperanza. Quer dicir que na nosa conciencia colectiva hai un fato de conciencias individuás que sinten a chamada da Terra-Nai. ¡Da Terra! ¡Qué é o canto da cotovía, e o chirriar dos carros nas congostas, e o fumegar das chimeneias, e o arrecender dos piñeiras, e o balbordo das ardentias do mar lonxano! ¡E tamén a bágoa das nosas naiçñas, e a surrisa d'aquela loira rapaza, y-esta sede inqueda da noza raza, que chamamos Saudica!

Unha nova luz que dicir, tamén, moitas novas luces: moitos curazós de mozos, acesos no sagro amor á Terra. Mozos d'aqueles que teñen *unha estrela na frente e no bico un cantar*.

A estrela na frente ven sendo o símbolo da pureza dos pensamentos e da homildeza no traballo colectivo. O cantar no bico é o símbolo da ledicia d'os que teñen os pensamentos craros e o curazón limpo de todo sentimento ruiño.

Pois xa vedes si con esta nova luz de hoxe dánsevos cousas a vosoutros, leutores: mocidade, pensamentos puros e cristaiños, limpeza de curazón.

Mais se non podería dar n'ista recollida eucaristía d'os qu'esquirben c'os que leen. «Tomade e xantade: eis a nosa mocidade. Tomade e bebede: eis o noso propio curazón».

Que sexa sempre limpa e clara esta folla é o que eu desexo arelante. Pro que sempre sexa lumiar aceso e fecha que serva de guieira a os homes d'ise pobo de historia secular.

JAIME QUINTANILLA (*Rexurdimento*, Ano I, nº 1, 1-8-1922)

TEMAS SOCIALES

Las esperanzas de Galicia

En estas mismas columnas, hace pocos días, escribía Fernando de los Ríos un sugerido artículo hablando de cosas de mi tierra.

Fernando de los Ríos es uno de los pocos hombres, en España, de palabra sincera y reposada. Se ve, por lo que de él conocemos, que Fernando de los Ríos es un temperamento metódico, reflexivo y sereno. Lejos, muy lejos, del temperamento pasional de estas tierras españolas. Por otra parte, Fernando de los Ríos es de los pocos hombres que han venido por Galicia y no la ha visto con ojos superficiales de turista, «a lo Grandmontagne», un poco a la manera baedeckeriana. Ha visto

Fernando de los Ríos la esencial característica de la vida gallega, y, lo que es más interesante, ha adivinado y presentido, lucidamente, la psicología de Galicia. No puede haber, por tanto, prejuicios en el compañero. Su temperamento y su lucidez son condiciones que nos permiten glosar desapasionadamente el artículo de Fernando de los Ríos y hasta discutir un poco algunas afirmaciones que constan en aquel trabajo.

Tal vez un poco desorientado, por la parcial visión de las tierras de Pontevedra, afirma, equivocadamente, Fernando de los Ríos que Galicia es tierra de colinas más bien que de montañas (1), y después de atinar perfectamente en varios aspectos de la vida rural de mi tierra, dice algo que merece unos ligeros comentarios, con la esperanza de que han de ser sugeridores para el notable escritor.

Afirma Fernando de los Ríos que el campo no ha creado la cultura, y, siguiendo a Spengler, que la historia de la cultura es la historia de las ciudades. Y esto lo trae a cuento de una afirmación anterior: que el movimiento agrario de Galicia es, en realidad, un movimiento civil, un movimiento urbano.

Yo no sé hasta qué punto será cierto lo que afirma Spengler. Si la cultura es el conjunto de conocimientos en todas las ramas del saber (cultura por yuxtaposición), indiscutiblemente es cierto lo afirmado. Pero si la cultura es la manera específica de tamizar y de ver las cosas (cultura temperamental), la añeja vasija que da aroma y gusto al vino en ella guardado (cultura de matización, cultura creacionista), no sería difícil probar que el campo es productor de una cultura más intensa que la de las ciudades. En este caso, las ciudades serían exclusivamente condensadoras del espíritu rústico, a manera de acumuladores de todas las energías culturales, que en oleadas sucesivas van llegando del campo a las urbes.

Pero, sea ello lo que quiera, lo cierto es que a Galicia –y aquí está lo interesante-, la «civilidad», el sentimiento ciudadano, es más fuerte, más acusado, en el campo que en los núcleos urbanos. No existió movimiento «civil» en Galicia que no haya surgido en el campo. Recordad, primeramente, los «irmandiños». Tanto las fuertes convulsiones de «Solidaridad gallega», que amenazaban a la manera de un incendio, como los movimientos antiforales encauzados por el Directorio de Teis; desde el espíritu que animó a las diversas y fecundas Asambleas agrarias –las de Monforte y Ribadavia hasta la de Tuy-, todo movimiento «ciudadano» intenso en mi tierra tuvo su incubación y su «acmé» en las parroquias y lugares diseminados por los campos gallegos. Cuando las ciudades tomaron parte activa en estos movimientos «civiles» fué debido a ser arrastradas por el alud de la voluntad campesina, porque la voz del «rus» era tan fuerte que no podía por menos de ser escuchada en las ciudades. Y las ciudades se veían envueltas por la ráfaga, y se sacudían su pereza. Y cuando, atónitas, pretendieron ser dirigentes, se vieron arrastradas por la inteligencia y el brazo de los campesinos, llenos de un admirable y fecundo amor por la «civilidad» y la «ciudadanía».

Claro es que en muchos casos estos movimientos «ciudadanos» del agro eran un tanto espasmódicos y más tenían de convulsión accidental que de conciencia del camino a seguir. Pero yo afirmo que, descartados esos casos esporádicos y patológicos, en la vida cotidiana gallega los núcleos de «civilidad» son más intensos, más conscientes y más robustos en el campo que en las ciudades. En éstas, aparte los grupitos de los compañeros socialistas, que son un ejemplo luminoso y vivo de ciudadanía perenne y exaltada, la «civilidad» es una cosa muerta y desconocida. Hay ciudades –Lugo, Santiago, El Ferrol, entre otras- que no tienen la menor idea de lo que la civilidad pueda ser. Hay otras –La Coruña, Orense, Vigo- en las que la ciudadanía brota por chispazos fulgurantes y efímeros, y en las que se da el caso, muchas veces, de que los promotores de uno de estos movimientos esporádicos y relampagueantes son, a la postre, los primeros en ahogar toda digna exaltación cívica y ciudadana.

En cambio, los «locos ideales de liberación» actúan constantemente, tozudamente en el campo, a despecho de persecuciones horribles, de las que ni siquiera se tiene idea en las ciudades, y que, seguramente, acobardarían a los hombres de las ciudades. Hay Federaciones agrarias –Negreira, Condado de Ortigueira, El Ferrol-Puentedeume, Orense, muchas en la provincia de Pontevedra- que llevan años luchando sin desmayos contra los más infames e infamantes caciquismos. Y la lucha, tremenda, imposible de describir, cruenta en muchas ocasiones, no ha rendido nunca a estos lucha-

dores incansables del agro, mientras las ciudades seestean, pidiendo cuarteles, plazas de toros y edificios, muchos edificios del Estado, que dan la sensación de la externa y estéril pomposidad urbana. En estos mismos días actuaban eficazmente la Galicia labriega y la Galicia ciudadana. La primera celebraba en Tuy una Asamblea que, realmente, ha de ser histórica. La segunda aplaudía, históricamente, a Millán Astray, ¡y aceptaba la tutela mental del señor de «Currito de la Cruz!».

Y el caciquismo rural no sólo tiene su salvaguardia en las ciudades –Audiencias, Gobierno civil, Comisión provincial-, sino que es un producto genuinamente urbano. Porque los caciques en mi tierra son «señoritos», detritus de las urbes, que la vida arrojó violentamente a los campos y que, fracasados, renuncian al ejercicio profesional y se dedican al ejercicio de amparar al político de la ciudad y al diputado que vive en Madrid.

El campo, pues, no precisa libertarse del espíritu pobre ni del mezquino horizonte. Es el espíritu de la urbe quien infecta el campo; es la ciudad quien achata y deforma el horizonte. Es el campo, en mi tierra, quien salvará a la ciudad. Los jóvenes que anhelamos, orientamos nuestra conciencia al revés de como lo estima Fernando de los Ríos: hacia una vida rústica y aldeana, más pura y más noble, más civil y más ciudadana que la vida de las urbes. Toda o casi toda la juventud que piensa en Galicia anhela la ruralización en las costumbres sociales de mi tierra y espera encontrar en ella salvadoras y fecundas perspectivas. ¡Y quién sabe si del campo, si de la tierra vendrá para el mundo entero la suprema salvación!...

Y vea Fernando de los Ríos un hecho que tiene una categoría fenomenal sintomática: la última Asamblea agraria de Tuy, a la que asistieron representantes de la Unión General de Trabajadores y del Partido Socialista, rechazó por unanimidad la propuesta de unir a los obreros del campo con los de las urbes. Hecho que, sin entrar a estudiarlo, yo someto a la consideración de todos, estimándolo como un síntoma más del «recelo» rural de mi tierra contra el vampirismo urbano.

Ante mí tengo un libro profético de Jules Meline: «La vuelta a la tierra y la superproducción industrial» (París, 1905) que, sin quererlo, es una diatriba formidable contra la obra spengleriana. Si los maximalistas rusos conocieran esta obra... ¿Por qué no suponer que una de las causas del fracaso bolchevique –me refiero al fracaso relativo: respecto a que la inadaptación primitiva ha desaparecido- consista en el desconocimiento del espíritu de los campesinos rusos, en su apartamiento de las verdades de la tierra? ¿No vendrá el fracaso, precisamente, de que el bolchevismo es una forma de comunismo urbano, creado por los intelectuales urbanos en la soledad de su despacho, alejados de la vida y de la cultura campesinas, desconocedores del alma de la tierra?

Pregunto, anhelante de verdad, porque entiendo que, forjadores del mañana, debemos tener muy en cuenta las realidades naturales –¡tan claras casi siempre!- para adaptar en lo posible nuestras concepciones a las citadas realidades. Para que no sea la Revolución social un tejer y destejer constantes, una serie ininterrumpida de equivocaciones seguidas de otra serie igual de rectificaciones. Para huir en lo posible del doctrinarismo de laboratorio y del «experimento» en carne obrera viva.

Y yo digo, firmemente convencido, que el Socialismo en Galicia podrá ser una realidad si se cuenta con la tierra y se da la espalda, en general, a las ciudades. Pensar que la máxima «civilidad», necesaria para la implantación del régimen socialista, haya de venir de las urbes es, a mi entender, y por lo de pronto sólo me refiero a Galicia, una tremenda equivocación.

JAIME QUINTANILLA

(1) Galicia es país esencialmente montañoso. Vid. «Geografía General del Reino de Galicia», F. Carreras y Candi, Barcelona.- Reseña geográfica y estadística de España. Tomo I. Instituto Geográfico y Estadístico (Madrid, 1912.- Descripción geográfica del Reino de Galicia. G. Schultz.

(*El Socialista*, 15-8-1922)

RAZAS LOIRAS E RAZAS MORENAS

Pra José García Acuña

Hai unha ciencia, nomeada Geografía zoolóxica, moito intresante. Ista ciencia, co'a chamada Geografía botánica, terá de s'irmanare cada día mais co'a Antropoloxía.

A Geografía zoolóxica, estuda o espallamento e distribuzón das faunas no mundo. A Geografía botánica estuda a distribuzón das froras. A Antropoloxía estuda a zooloxía do home. Pois ben: ¿por que non intentar a creazón da ciencia que poidéramos chamar Geografía antropolóxica?

Hai xa algo mais que tateos d'ista ciencia e ja os sabios fan algo mais que soletrearen n'ela. Dend'os estudos de Trouessart e Wallace mui pouco se ten feito n'iste viero centífico. Pro o pouquichiño qu'hai, abonda por decontado. A Geografía antropolóxica é unha ciencia de grande futuro, e seguramente será a verdadeira base centífica do Nazonalismo.

Europa, considerada dend'o punto de vista da Geografía zoolóxica esta dividida en dúas grandes Zonas:

ZONA ÁRTICA

ZONA PALEÁRTICA.

Mais ista segunda Zona, divídese en varias *Sub-zonas*, moito intresantes. No que refírese á Europa, a zona paleártica divídese en dúas Sub-zonas:

SUB-ZONA EUROPEA

SUB-ZONA MEDITERRÁN.

Agora ben; si trazamos unha liña no mapa da Europa que vaia pol-o Sul da Galiza (da Galiza *geográfica*, comprendendo, pol-o tanto, a provincia portuguesa de Entre Douro e Miño), Sul d' Asturias, Santander e Baskonia, cordilleira dos Pirineus, Alpes e Norte de Italia, Norte da península dos Balkáns e un pouco por riba do Norte do Mar Mouro, finando nos Montes Caucásicos, ollaremos que tal liña divide ben craramente a zona paleártica nas dúas Sub-zonas nas que fica comprendida Europa: a que fica por riba, Sub-zona europea; a que fica por baixo, Sub-zona mediterrán.

Pois ben: a *Raza loira* corresponde, percisamentes á Sub-zona europea. A *Raza morena* á Sub-zona mediterrán, que é, na súa totalidade, africana.

II

Pol-á coor dos cabelos, os Tipos raciaes da Su-zona europea pódense dividir n'istas variedades:

Tipos de cabelos loiros.

Tipos de cabelos rojos. RAZA LOIRA

Tipos de cabelos castaños.

Os Tipos da Sub-zona mediterrán divídense d'iste jeito:

Tipos de cabelos mouros.

Tipos de cabelos mouros. RAZA MORENA

Tipos de cabelos mouros

III

Pol-os diámetros cefálicos, as razas de Tipo branco divídense d'iste jeito:

Dolicocéfalos

Mesaticéfalos

Braquicéfalos

Os Dolicocéfalos europeos son grandes de talla, e de cabelos *loiros* ou *rojos*. (Ingreses, escandinavos, finlandeses). SÓ HAI UN GRUPO DOLICOCÉFALO DE TALLA PEQUENA E DE CABELOS «MOUROS»: ESE GRUPO FÓRMANO OS MEDITERRÁNS, os da Sub-zona paleártica inferior.

Os mesaticéfalos non teñen intrés pra iste estudo, posto que non hai mesaticéfalos en Europa.

Os braquicéfalos de Raza branca divídense en dous Grupos, atendendo á coor dos cabelos:

De cabelos mouros e talla pequena. (Lapós, Lígures).

De cabelos castaños e talla mediana. (Celto-eslavos).

OS ÚNICOS BRAQUICÉFALOS DE RAZA MORENA QUE HAI NA EUROPA NON SON DA SUB-ZONA EUROPEIA, POSTO QU'OS LAPOS PERTENECEN Á ZONA ÁRTICA E OS LÍGURES Á SUB-ZONA MEDITERRÁN.

Pódese faguer, pois, o seguinte cadro:

Zona ártica.....		RAZA MORENA.
EUROPA		
	Sub-zona europea.....	RAZA LOIRA.
Zona paleártica		
	Sub-zona mediterrán.....	RAZA MORENA.

IV

A RAZA LOIRA atópase, pois na Europa, entre dúas bandas de RAZA MORENA: unha na Zona ártica, que non ten influencia, pol-o d' agora, na civilización. Outra na Sub-zona mediterrán. A Geografía antropológica terá que faguer costar, pois, que hai na Europa razas europeas e razas mediterráns ou africanas. Terá que faguer costar máis: que en Hespaña, as Razas europeas forman unha pequena minoría, e que o resto é todo él africano. Tamén fará costar qu'os galegos somos europeos pol-os catro costados, e qu'os demais habitantes da Iberia -agás dos que ja fixemos mención- (asturianos, cántabros e bascos) son africanos, tamén polas catro bandas.

E a Socioloxía e a Historia, d'acordo co'a Geografía antropológica, dirán mais: que a *Raza Morena* da Sub-zona mediterrán é oposta antropológicamente, culturalmente e espiritualmente á *Raza Loira*.

Que é o que temos sostido ja moitos nazionalistas, e o que ja ten afirmado Risco, con unha verdadeira e cristaíña videncia.

JAIME QUINTANILLA (*Nós*, nº 15, 1-1-1923)

GABANZAS DO ENXEBRE

A zoca

Xa tense feito a lobanza d'alparagata e mais das botinas. Aínda non se fixo a loubanza da zoca, da nosa zoca: da zoca celta.

A alparagata foi grega, foi ateniense. A alparagata foi y-é mediterrán. É, e foi, o calzado dos pobos do ceo craro, dos pobos de camiños poirentos, dos pobos de Sol. Aínda foi, tamén, na Grecia, calzado das hetairas: as fermosas mulleres mercadeiras d'amores.

Os botinas son-o calzado burgués dos tempos d' agora. Son o calzado nacido do industrialismo e das manufacturas. Son o calzado fillo do maquinismo e da uniformidade cosmopolita. O calzado dos pobos de Sol e dos pobos de brétema: unha tendencia uniformizadora do mundo do século XIX, engaiolado pol-o parvismo dos conceptos hocos y-astrautos.

A zoca é o calzado celta. O calzado dos pobos superoucidentaes. O calzado dos pobos húmedos, e pol-o tanto das paisaxes verdecentes. Calzado dos galegos e mais dos bretóns. O calzado dos días de traballo e dos días de festa e romaxe.

A y-auga dos ceos é a nai das nosas zocas e dos bretóns armoricanos. A y-auga dos ceos qu' é, ao mesmo tempo, nai da nosa paisaxe: a dos neboeiros e dos fecundos orballos.

Na comarca do Ferrol non hay muller que non leve zocas. Poderán vestirse mais ou menos ao xeito moderno. As veces levan o peinado das vilas, as blusas das rapazas da cibdade. Mais as zocas non as deixan. ¡Y-é unha ledicia ollalas todas vestindo ao «señorito», mais amostrando a sua

aboeza labrega e celta co-as zocas nos pés! ¡As zocas ingravidas, tan mornas e tan agarimosas pra os pés danzales das nosas rapazas!

A chuva

Y-é unha conformidade coa paisaxe nosa o uso das zocas. É, mais qu'unha conformidade, unha comunión, unha consubstanciación.

Entr'os señoritos das vilas dos que gastan as botinas cosmopolitas, hainos qu'arrenegan da chuvía, da nosa meiga chuvía: tan acaída coa nosa paisaxe. Entr'os homes vagabundos de terras castelás, que veñen de alparagatas pol-a nosa Terra, sonan as maldiciós contr'a nosa benditiña chuvía. Mais entr'os celtas galegos que gastan zocas a chuvía é unha verdadeira bendición de Deus.

Non coidan, com'os señoritos das vilas ou os estranxeiros das terras irtas, qu'a chuvía sexa monótona. ¡Saben qu'ela é ben musical e que canta nas follas dos castiñeiros, e que brúa nas poulas dos pinos, e que fai choutal-os regatos, e qu'é a nai dos cadoiros fecundantes e das fervenzas cantareiras! E saben mais: qu'ela é a nai da nosa alma saudosa, tan acaída có babuxar dos ceos y-o orballar das nubes.

¡Albas zocas do branco bidueiro, á lixugárense nas lamugueiras dos camiños! A vosa albura é unha ofrenda á Terra-Nai, da que saídes sempre brancas: aínda lixugadas nas lamugueiras dos camiños.

JAIME QUINTANILLA (*Rexurdimento*, 2ª época, xaneiro 1923)

DEIXADE QUE DURMAN OS MORTOS

Mortos de Sobredo...! Aínda non vos abondou con serdes mortos na hora roxa d'aquila traxedia. Aínda non vos abondou con serdes vítimas «do imperio brutal da lei sin lei, qu'estoumiña o Dereito». Aínda dempois de mortos voan por riba de vós os corvos agoirantes. Podéchedes ser bandeira pra a Terra, e sodes, nas horas d'hogano, panterlo pra engayolaren á os vosos irmáns.

Foron, das vilas apodrecidas, cabo de vós, os «señoritos» qu'andan na precura de colocaciós políticas. Fixeron dos vosos cadavres unha bandeira noxenta, pra convertiren en boas as mercancías fanadas. Entre elas, quen pertence a un partido político do que o xefe ven decindo, a'os catro ventos, que non lle tremará o pulso pra rubrare sentenzas de morte. Entre eles, xentes dos chamados partidos liberaes, d'ises partidos que teñen no seu haber as mortes de Narón e de Nebra e de Sofán. ¡Mortes de irmás vosos, que como vós morreron; que son tan mortos sagrados como vós e que aínda están agardando a hora da súa vinganza! ¡E son os cómprices d'isas mortes -jou mortos de Sobredo!- os que queren facer de vós bandeira, cando aínda agardan os outros mortos por quen lémbrese d'iles como de vosoutros se lembran!

Non podéchedes chegar a menos, ou mortos de Sobredo! Están facendo de vós unha plataforma electoral. Voan os corvos da política por riba dos agros de Tuy, porque alí hai carnaza probabel, e todos queren fouzar nas vosas campas, pra amostraren a todos unhas pelerchas arrincadas dos vosos esqueletes e faceren d'elas bandeira de bandeiría.

Decídelles, irmás labregos de Tuy, a ises «señoritos» inúteis, que deixen á os vosos mortos na paz de Deus. Si algú d'ises «señoritos» vos inganara, e coa bandeira dos vosos mortos fora erguido por vós, xa sabedes o que faría; xa o sabedes pol-a boca do seu xefe. Cando cheos de fe, a terra aínda escrava do foro, quixérades revoltarvos, o xefe d'ise «señorito» non tremaría ao rubrar a vosa sentenza de morte. Cando algún dos outros «señoritos» trunfara, e desfeitos os caciques que agora tedes, houbera os que vos puxeran ises «señoritos», ben vos diría estardes calados. Si vos reboltábades como en Narón... non vos esquezades do qu'en Narón fixeron; si berrades como en Sofán... lembrádevos de o qu'en Sofán pasóu. Tamén alí foron mortos os vosos irmás, como foron mortos os vosos irmás de Sobredo.

Que fagan bandeira do que queiran, pro que non-a fagan dos vosos mortos, qu'os deixen durmir na paz de Deus. Si eles estiveran no poder, tamén serían ben capaces de repetil-a traxedia de Sobredo, irmás labregos! Non-os creades. Os vosos mortos son pra eles unha prafataforma. Os desprezan fondamente. Sinten pol'os vosos mortos menos piedade qu'os qu'os mataron, fixérono

sin finximentos, á lus do día, con prena conciencia e con prena responsabilidade. Istes «señoritos» que vos falan agora dos vosos mortos non sinten piedade por eles. Queren traducir as mortes en votos, en votos pra figuraren en Madrí; pra se lociren á vosa conta e a conta dos vosos seres queridos. Pra íles os vosos mortos son unha ganzúa política. ¡Si non houberan morto os vosos mortos, eles terían de inventalos!

Decídelles, irmás agrarios de Tuy, a os vosos «señoritos» que deixen a os vosos mortos durmir na paz do soño eterno.

JAIME QUINTANILLA (*Rexurdimento*, 2ª época, abril 1923)

ABRENTE

Taibo, o gran poeta santiagués, é, non so un poeta galego, é, tanto como galego, é quizaves por sel-o tanto un poeta de fondo valor universal.

A súa lira é, esencialmente lírica. ¡E que tenro e mol o seu lirismo! Seguramente na poesía contemporánea non hai nada superior, líricamente, a o seu «Abala». Pro ademais o lirismo de Taibo e un lirismo transcendente, un lirismo que puidéramos chamar paradóxico, pois chega na súa forza espresiva, a os fortes acentos épicos. Exemplos a poesía «Rua do Misterio».

Engádase a isto que Taibo, como bo galego, sabe das vaguedades, das cousas imprecisas e bretemosas, das voces descoñecidas do alén, do engado dos sentimentos non concretados, e ollaría-se como é certo que, na terra galega, xurde un lirismo nórdico e futurista, ben contrario ao lirismo clásico e mediterráneo, todo percisión e xeometría, todo lirismos concretos e perfilados.

I-e porque Taibo sabe ben do sabor doce e amargo da Raíña Saudade.

Qu'ela, filla da Lembranza e da Espranza, axunte no seu seo todo o eterno que encerra a palabra *Terra* e todo o transcendente que boliga na palabra *Futuro*.

XAIME QUINTANILLA (*Terra*, Bos Aires, ano I, nº1, 25-6-1923)

EL PINTOR CARMELO GONZÁLEZ

En estos tiempos de renacimiento del arte gallego, en los que hay un vivísimo interés por exaltar los valores raciales y autóctonos, destaca una figura, la del pintor ferrolano Carmelo González, como una de las que más méritos alcanzan y más esperanzas sugieren. Carmelo González –queda ya dicho– es un pintor de los que van a la vanguardia del movimiento artístico gallego. Y Carmelo González, bien conocido en Ferrol, algo conocido en La Coruña y Santiago, pretende ahora a darse a conocer por el público vigués. Permítame este público que, previamente a la exposición que proyecta Carmelo, haga yo su presentación.

Ante todo es preciso afirmar que Carmelo, estéticamente hablando, aún no ha encontrado el camino recto, la segura senda. Carmelo, muy joven y por tanto muy inquieto, balbucea y fluctúa entre las múltiples y variadas tendencias que acucian hoy a los artistas de todo el mundo. Sin embargo, Carmelo puede ser filiado indiscutiblemente entre los impresionistas. Impresionista muy personal, muy exaltado, y con cierta tendencia órfica, también especialmente característica de casi todos los pintores de aquella escuela.

Impresionista y orfista es Carmelo pero aún no será éste su camino definitivo. Al lado de cuadros de tono mayor, de potente vibración colorista, ardientes y fortísimos, Carmelo presenta cuadros sintéticos, reposados, en tonos bajos –sin que por eso carezcan de calidades– y en los que el que escribe cree ver el atisbo de las fórmulas definitivas de este pintor. Carmelo pinta de tal suerte porque tienen un concepto personalísimo del paisaje gallego; en lugar de admitir, como casi todo el mundo, que nuestro paisaje es un paisaje de luz apagada de tonos suaves y de horizontes neblinosos melancólico y saudosista estima, por el contrario, que en Galicia también el sol tiene orgías de luz y que también los colores de nuestro paisaje son vibrantes y altos; en un apalabra, que Galicia es, pictóricamente considerada, y nada más que pictóricamente, un pueblo alegre, muy alegre, en el que es preciso hacerle ver esta su modalidad, bien olvidada o desconocida.

Hasta aquí mi esquema de la filiación de Carmelo y de sus orientaciones estéticas. Podríamos resumirlas en una sola palabra: optimismo. Carmelo prescinde, como paisajista, de todo perjuicio social y racial; abre sus ojos ante el campo galaico, y la alegría del campo le entra a borbotones por el alma.

¿Cómo resuelve técnicamente Carmelo sus predilecciones estéticas? En general, Carmelo juega en su paleta exclusivamente con los colores simples, con los siete colores del espectro. Con esta escala, puramente, sin mezclas, «sin acordes», llega a la solución de todos los problemas en su pintura. De ahí, del empleo sistemático de los colores simples, un resultado en justa concordancia con sus predilecciones: el resultado de que sus cuadros resalten vivamente y aparezcan siempre en fuertes vibraciones coloristas. El dibujo, aún a pesar de su impresionismo, está siempre muy cuidado. La composición es, siempre, muy bien entendida por Carmelo aún cuando —y tal vez por lo de ahora, afortunadamente para él— se resienta de cierta falta de «picardías», de esas innumerables concesiones hechas al público, que dan fama y venta, pero que muchas veces van en menoscabo de la sinceridad artística. Porque es de advertir que, así como, estéticamente, Carmelo es un pintor optimista, técnicamente es un pintor sincero. Esta sinceridad, que puede ser discutible desde un punto de vista práctico, desde un punto de vista artístico es altamente loable.

Otra característica del arte de Carmelo, y no de las menos esenciales, es que es pintor de fantasía. Al lado de gran parte de su obra, «vista y hecha» en el campo. Carmelo tiene cuadros no vistos más que en su imaginación. ¡Pero que desbordantes de poesía y que atrevidos! Para el que escribe, estos cuadros son de los más interesantes y atractivos de Carmelo. Carmelo sabe inventar y crear paisaje, y lo hace tan bellamente, sentir que la naturaleza no sea así, con tal fuerza creadora, que es de como él la inventa y la transforma.

En resumen: Carmelo es impresionista. Pinta una Galicia alegre, emplea los siete colores del espectro, dibuja finamente, no se sujeta rendidamente a las reglas clásicas de la composición y crea en muchas ocasiones cuadros de fantasía, que son fantásticas por un doble motivo: por venir de su fantasía y por la exaltación poética con que están resueltos.

La exposición de este artista ha de despertar —estoy seguro de ello— muchas inquietudes, muchas discusiones y críticas seguramente adversas. Para discusiones y críticas Carmelo no tiene los oídos propicios. El sólo escucha su voz interior y sabe que la voz de su espíritu es la única que debe aconsejarle.

JAIME QUINTANILLA (*Galicia. Diario de Vigo, 25-10-1923*)

DE ARTE

EL PINTOR CARMELO

Nuevamente vuelve a encontrarse con el público de La Coruña, el pintor ferrolano Carmelo. Ya conocido por ese público, que aún no hace mucho tiempo pudo conocerlo en otra anterior Exposición de sus obras, es una ocasión de presentar a quien ya en ningún modo es inédito. La ocasión, más bien, es de reafirmar lo que Carmelo representa en la pintura del paisaje gallego. Y ocasión es, al mismo tiempo, propicia, para insistir en aquellos aspectos del pintor, que cada día se acentúan más en su obra.

Carmelo persiste en su concepción y en su realización impresionista de la pintura. Es, por tanto, pintor de masas, pintor «óptico», pintor de cosas «pintorescas». Y esto, que parece una redundancia, no lo es, si bien se mira. Aún dentro de lo que pudiéramos llamar pintura «dibujística» caben matices, y cabe, perfectamente, el ser hasta cierto punto pintor de lo lineal, dentro del impresionismo. Basta para ello, que lo lineal no dé caracteres de corporeidad a las cosas: que éstas se esfumen en cierta ingravidez, en cierta resolución aérea. Pero Carmelo es un impresionista absolutamente caracterizado. Escapa de la línea y se queda, exclusivamente, con las masas: masas de color, naturalmente. Es, por esto mismo, un pintor «pintoresco», que diría Wólfli, aún cuando los asuntos de sus cuadros se encuentren o no dentro de lo que en literatura se entiende por tal.

Los colores puros siguen teniendo la predilección de Carmelo. Y todo aquello, en su obra pictórica, que, lleno de masa colorista, atraiga su atención, es lo que Carmelo pinta con más interés. Los troncos de los árboles son manchas encendidas. Los celajes son abigarrados conjuntos de masas superpuestas. Las casas, los caseríos, las montañas y los campos se resuelven en grandes agrupaciones de color. Para Carmelo son indiferentes, casi, los términos, y aún la misma perspectiva, y aún los límites de horizontes y las «cantidades» de aire atmosférico entre los objetos de sus cuadros. Lo interesante, en las cosas, es, para Carmelo, su color. Y aún los claroscuros, los efectos de luz, tienen para este pintor un interés esencialmente colorista. Ni es la luz que se queda en las cosas ni luz que las atraviesa. Es luz que revela el color, el color ardiente, palpitante, lleno de vibración y de movilidad.

Sirviéndome de un ejemplo musical, podríamos decir que a Carmelo no le interesan los acordes, la armonía, ni tampoco la línea melódica. En cada nota en sí, por sí misma, lo que sacude a este pintor, que hace de cada pincelada un grito y de cada cuadro un paroxismo.

Claro es que ya resulta inactual, o por lo menos «demodé» el pintar de esta manera. Ya se piensa nuevamente en la pintura de carácter constructivo, en la pintura de solidez arquitectónica. Un paisajista de hoy haría de sus árboles, fustes bien sólidos; de sus montañas, pirámides faraónicas; de sus cielos, frisos un poco griegos. Pero Carmelo, y con él casi todos los paisajistas gallegos, tal vez sintiendo el ritmo psicológico de la raza, se deciden por lo impreciso, por lo un poco neblinoso, un poco como de humo o de exhalación de los ríos que se desprecizan.

Así sigue afirmando, de una manera un poco rebelde y un poco romántica, su personalidad, este pintor ferrolano, abrasado por la fiebre del color, que en él tienen valores de aturuxo.

Y creo que no será inútil recordárselo al público coruñés. Recuerdo que vale más que el elogio desmedido, sin gravedad y sin equilibrio, que, por desacreditado ni tiene ya valor ni recuerda nada.

JAIME QUINTANILLA (*La Voz de Galicia*, 25-10-1924).

IMPRESIONISTA

A campía durme,
 durme com´un neno,
 coa risa nos beizos.
 -¡Ouh, priguizan dos arbres
 con brazos ergueitos!-
 o canto do berce
 dos regatos ledos
 é, tamén, arrollo qu´adormenta as froles.
 -Durmen os castaños nos seus castiñeiros-
 A Terra,
 deleitada de pachena,
 olla para o Ceo
 ¡enorme finistra!
 E pol-a finistra
 asexo a rayola,
 qu´agarima a Terra
 coas suas verbas mornas.
 A rayola fala coa Terra
 ¡E bicando un prado fai unha esmeralda!
 ¡E bicando un río fai unha turquesa!

Mais de súpeto
 chega un tren
 d´alá de terras d´alén.
 ¡E o campo desperta!

O tren –can de ferro-
lanzou seu ouveo.
¡É un aturuxo de guerra
que desperta a Terra!
Os arbres cruxen seus brazos,
asubía o vento,
berran os paxaros,
rinse os castiñeiros.
Mais a Terra brúa,
pois perdeu o sono
e non pode dormir da rayola
no seu quente colo.

O tren ruxe e ruxe,
entre lusco e fusco
espertando os campos
c'os seus aturuxos.
E o ver como a Terra
mórrese de sono
¡ríndose, as estrelas
lles chuscan os ollos!

XAIME QUINTANILLA (*El Compostelano*, 2-9-1925)

UNRAPAZ

Outo, rexo, ben forte e ben prantado,
iste mozo é un bardo qu'a campía agorenta,
pra il non hay pantasma nin cousa medoñenta
pois nin saba o qu' é medo, e coida qu' é pecado.
Aturuxa tan forte qu' o val queda calado
e a noite, salayando, parece vergoñenta.
Il rube com' un tolo as congostras. N' alenta
¡pr'aturuxa aínda máis o mozo condenado!
Cando as neves no inverno cubren os montes outos
il chega deica enriba e fai grandes petoutos,
qu' empuxa com' Atlante á veira dos camiños,
si s' atopa co-as rapazas... pídelles axiña os meles
dos seus beizos, e as abafa a biquiños.

JAIME QUINTANILLA (*El Compostelano*, 26-10-1925)

CUESTIONES DOCTRINALES

Intelectuales y obreros

En el momento actual parece tomar nueva vida el viejo prejuicio que trata de separar a intelectuales y obreros. Pretenden, por un lado, los sindicalistas y anarquistas, que los intelectuales no debemos pertenecer a las Asociaciones obreras, puesto que, según ellos, nuestros intereses no son comunes. Por otro lado, ciertos intelectuales –y hace poco, entre ellos, Jiménez de Asúa- sostienen que los obreros poseen una estricta conciencia de clase a la que no podemos llegar los intelectuales, separándonos, además, de los obreros nuestro nacimiento, la supuesta diferencia de nuestras cunas. Jiménez de Asúa añade que, a su entender, los intelectuales que vamos al obrerismo no somos sinceros.

Analícemos las afirmaciones de unos y otros. Yo, por ejemplo, soy médico. Me vería perplejo para encasillarme en esta, por otra parte, arbitraria división de intelectuales y obreros. ¿Soy intelectual porque trabajo menos tiempo que los obreros manuales? Mi labor normal es de doce a catorce horas. ¿Soy intelectual porque no trabajo con mis manos? Tampoco es exacto, puesto que me dedico especialmente a la cirugía. Mi especialidad es, esencial y principalmente, manual. Yo tengo, en realidad, callos en mis manos. ¿Soy intelectual porque para mi trabajo es indispensable una disciplina mental? En ese caso son intelectuales los obreros que precisan determinados conocimientos científicos para sus oficios. Mírese por donde se mire, siempre resultará que es muy difícil establecer una línea divisoria precisa entre intelectuales y obreros. No hay obreros manuales puros, puesto que un obrero, por material y rudo que sea su trabajo, siempre pone algo de inteligencia y algo de conocimiento en su práctica del oficio. Decir lo contrario sería afirmar que entre la labor del obrero y la del bruto no hay diferencia alguna o que ésta se deriva de la distinta capacidad muscular.

Intelectuales puros, sí los hay: los abogados, los profesores, los filósofos; pero, en general, la mayoría de los intelectuales son, al mismo tiempo, obreros manuales. El cirujano, el practicante, la comadrona, el ingeniero, el pintor, el músico, son obreros manuales e intelectuales simultáneamente. La diferencia podría fundarse en el predominio de una u otra función. De esta manera podría decirse que son intelectuales los que ejercen una función predominantemente intelectual y obreros los que ejercen una función esencialmente manual o muscular. De todas suertes, y en casos como el de mi profesión, es difícil el hallazgo de la línea divisoria. Por eso sería mejor no establecer una división entre intelectuales y obreros, sino entre obreros intelectuales y obreros manuales, puesto que la primera división es artificiosa en muchos casos —en otros imposible— y la segunda nos coloca a todos, de pronto, en el mismo plano.

El obrero intelectual es, ante todo, un obrero y, además, como tal, un explotado. El médico al servicio de una Compañía, el contable al servicio de un Banco, el ingeniero al servicio de una Empresa son obreros intelectuales que sufren las mismas desdichas que los obreros manuales; que pueden ser, y de hecho lo son, tan explotados como los obreros manuales. El escritor víctima de unos editores ambiciosos, el dibujante que trabaja a sueldo, el periodista a jornal son otros tantos casos de obreros intelectuales, víctimas de la explotación capitalista. Son por ello comunes sus intereses con los de los obreros manuales. Pero aun quedándonos con la primera y artificiosa división, y aun en el caso del intelectual que se dedica a la pura explotación, no puede decirse en justicia que no sea un obrero. Su labor puede ser socialmente útil, y, respecto a si es o no un explotado, podemos decidirnos por la afirmativa, puesto que si no está al servicio de una Empresa ni sujeto al régimen del salariado, en la organización social presente su libertad de producción y su independencia espiritual están coaccionadas por múltiples intereses bastardos que le explotan al revés de como se explota al obrero: impidiéndole producir todo lo que produciría en un régimen social justo. El obrero es tanto más perfecto para el capitalista cuanto más produce. El intelectual puro es tanto más perfecto cuanto más produce de acuerdo con los prejuicios del régimen presente.

Son, pues, comunes los intereses de intelectuales y obreros. La función social de ambos es indispensable. En los movimientos obreros, los intelectuales han puesto las doctrinas, el espíritu; los obreros manuales han puesto sus sentimientos, carne viva de su dolor. Las doctrinas no serían nada sin esta fecunda encarnación en las masas. Pero las masas no serían más que inmensos rebaños sin las doctrinas.

Ni por el trabajo que realizan, ni por la explotación de que unos y otros son víctimas, ni por las funciones que desempeñan hay una división neta entre obreros manuales y obreros intelectuales. No hay tampoco intereses contrapuestos. Pero yo quisiera saber cómo habría de realizarse una revolución social estable sin el mutuo concurso de unos y otros. Una revolución de intelectuales solos sería una ridiculez. Una revolución de sólo los obreros manuales sería estéril. Sin el mutuo concurso de ambos sectores del trabajo, la sociedad no marcharía.

Pero veamos si tienen más razón los intelectuales que propugnan nuestro divorcio, nuestro supuesto divorcio. Me tengo que referir a mí nuevamente, porque mi caso no es un caso excepcional. Yo soy hijo de obrero, de familia humildísima. Para hacer mi carrera tuve que realizar esfuerzos

extraordinarios, hasta el extremo de haber pasado hambre real y positiva, no hambre de literatura y de novela. Por mis ascendientes soy obrero; por mi trabajo soy también obrero. Como yo hay muchos intelectuales, muchos obreros intelectuales, puesto que conmigo han estudiado compañeros míos que vivían y estaban en condiciones análogas a las mías.

¿Cuál debe ser mi campo de acción y el campo de acción de los que como yo, en las mismas condiciones que yo, hicieron su carrera? ¿Debo renegar de mi ascendencia, de mi propia historia, de toda mi vida y de mi actual profesión? Mi campo, mi único campo tiene que estar en las filas obreras, ya que yo soy obrero por los cuatro costados. Por mi profesión soy uno de esos hombres que en jerga gacetillera viste decentemente. Pero, ¿basta mi vestido para colocarme súbitamente en clase distinta a la que en realidad pertenezco? Se dirá que no todos estamos en el mismo caso. Es cierto; hay muchos intelectuales como Jiménez de Asúa que son, por su cuna, por su profesión y por sus costumbres, verdaderos señoritos. Su campo sería el nuestro; pero son ellos, por incapaces de abandonar sus prejuicios de nacimiento, los que se creen de otra casta. Es posible que intelectuales de este tipo no sean capaces jamás, en el seno de nuestras organizaciones, de soportar que se les pueda discutir, porque para sí mismos son indiscutibles. Por eso no creen, no les cabe en la cabeza, que otros intelectuales vengán sinceramente a las filas obreras. La realidad les desmiente. Marx, Engels, Vandervelde, Jaurès, Lenin, Besteiro, De los Ríos y tantos otros; todos los intelectuales que han formado en el obrerismo desmienten aquella aseveración. Ellos, los socialistas utópicos y los fundadores del anarquismo, eran intelectuales, y todos ellos, sin una excepción entre los idos, fueron fieles a sus ideas hasta la muerte, lo que demuestra su absoluta sinceridad, lo que nos permite suponer que los que viven están entre nosotros con la misma sinceridad que los que murieron.

Pero aunque intelectuales y obreros fuéramos elementos de clases distintas; aunque genéricamente nuestros intereses fuesen contrarios, ¿por qué el hombre generoso, de concepciones humanistas y amplias, amante de la redención obrera, no ha de poder estar sincera, cordial y plenamente sumergido, confundido en las filas obreras, sintiendo lo mismo que los obreros, padeciendo sus mismos dolores y acariciando las mismas esperanzas? La afirmación de los Asúa se traduce en una negación: con ella se sostiene que no son posibles ni la generosidad ni la solidaridad entre los intelectuales, cuando éstos se sientan heridos por la contemplación de la injusticia económica. Convencidos de ella ocultarán, por lo visto, su cabeza como el avestruz, y no se sentirán movidos a luchar en contra de la injusticia.

Terminemos: no tienen razón ciertos obreros manuales cuando rechazan a los intelectuales. No tienen razón los intelectuales cuando, sintiéndose solidarios de los obreros, no vienen a sus filas. No vendrán por prejuicio o por cobardía, pero su deber, si palpita en sus conciencias la aspiración a la justicia social, está en las filas de los que, según ellos, más acusadamente sufren esa injusticia, por noble y obligada solidaridad con los que la padecen.

JAIME QUINTANILLA (*El Socialista*, 19-3-1930)

ANTE EL MAUSOLEO

Oración poemática

Maestro: Sobre el polvo de tus huesos hemos alzado un mausoleo de piedra. Piedra dura, hueso de la tierra; piedra moldeada por las manos de nobles artífices, que han puesto en sus manos el temblor de múltiples emociones. Piedra erguida como tú, en medio de la paramera de España, como un solemne hito, para enseñarnos el camino y la vereda.

Porque tú nos enseñaste el camino y la vereda. El amplio y confortable camino y la vereda retorcida y pedregosa. Tú anduviste siempre con el mismo andar por veredas y caminos. Cuando el camino era ancho y cómodo, tú no corrías más ni menos. Cuando la vereda era fatigosa, tú no corrías menos ni más. Siempre con el mismo ritmo, con la misma serenidad, con la misma seguridad.

Así como tú andaba el sembrador de «Los campesinos». Pero el pobre sembrador polaco era un loco alucinado, que llevaba las manos vacías. Tú llevabas las manos colmadas de simiente, y en tu espíritu no se agitaban sombras alucinantes. Sereno, erguido, con las manos llenas de semilla, el

corazón repleto de ternura y la mente colmada de certidumbres, tu caminar tenía el mismo aliento dramático, la misma fatalidad que el del pobre y loco sembrador. Sólo que tú no eras únicamente una fuerza vital, desenfrenada y torpe: eras una fuerza palpitante de humanidad, vidente e indómita por su propia videncia.

Por eso te seguimos y te seguiremos. Sobre el polvo de tus huesos hemos puesto estas duras piedras, que también serán polvo en la lejanía de los tiempos. Pero sobre el calor de tu humanidad, sobre la hoguera de tu amor, vamos a poner más y más nuevos leños, eternamente y sin descanso, para tener siempre ardiendo tu propia hoguera, la que se encendió en tu corazón y nos incendió los nuestros con la misma llama.

Maestro: Sobre estas duras piedras, esqueleto de la tierra, te juramos seguirte con el mismo ritmo de tu pretérito andar. Ni de prisa ni despacio. Ni lentos ni alocados. Serenos, conscientes, sembrando como tú a manos llenas, movidos por el mismo aliento dramático, imperturbables y llenos de certeza. Sin la menor duda, sin la más pequeña vacilación. Lo mismo por los caminos que por las veredas. Con un riguroso compás de marcha, siempre a un mismo tiempo y siempre con la misma seguridad, con la misma infalibilidad que tú.

JAIME QUINTANILLA (*El Socialista*, 8-4-1930)

UNA CUARTILLA

Dos palabritas

La literatura oficial es casi siempre mala literatura. A pesar de algunas interesadas declaraciones hechas en Barcelona en su elogio, recordamos con pena cierta literatura pretérita, especializada en la confección de monólogos. Pero no es esta literatura la que nos interesa.

Anda por ahí una palabrita cuya significación, sancionada por la literatura oficial, no nos satisface. La palabrita es esta: «extralegal». Se entiende, en buena literatura, por extralegal lo que está fuera de la ley. Pero hay otra palabrita muy precisa, que es la palabrita verdaderamente expresiva de lo que se quiere enmascarar con la citada. La tal palabrita es esta otra: «ilegal». Se entiende por ilegal lo que es contrario a la ley.

Y hay una diferencia enorme entre lo extralegal y lo ilegal. Lo extralegal queda fuera de la ley, porque no le compete a la ley, porque no le interesa a la ley. Por ejemplo: un bostezo, la caza de mariposas, la contemplación de los astros. Se puede bostezar, cazar mariposas o contemplar los astros sin que la ley se mezcle para nada en estas deliciosas actividades. En cambio, lo ilegal es lo que se hace contra la ley, enfrentándose con la ley, barrenando o burlando la ley.

A nadie se le ocurriría decir que un homicidio es un hecho extralegal. Nadie podrá pensar que el robo es una extralegalidad. Llamar extralegal a lo ilegal es un encantador eufemismo de la literatura oficiosa.

Cuando el imperio de la ley sea evidente habrá que ver si los encargados de cumplirla siguen cultivando el eufemismo.

El hacer que lo ilegal pase por extralegal sería una verdadera ilegalidad.

JAIME QUINTANILLA (*El Socialista*, 18-4-1930)

UNA CUARTILLA

Mis perros

Tenía yo unos perros vulgares, unos perros serviles. Me lamían las manos, se echaban a mis pies y soportaban con alegría mis patadas. A veces los castigaba a latigazos, y entonces aullaban; pero sus aullidos no eran de rabia ni de dolor; eran aullidos masoquistas, cuya significación yo solo conocía.

Su servilismo me empalagaba. Yo les increpaba y ellos eran cada vez más humildes. Yo les daba puntapiés en los hocicos y ellos restregaban sus lomos contra mis botas. Yo les cegaba los ojos a puñetazos y ellos, arrastrándose, venían a descansar en mi regazo. No había injuria que se me ocurriera que ellos no soportaran.

Pero su servilismo me aburría. Adquirí una cotorra. Eché de mis habitaciones a los perros, relegándolos a mis cuerdas. Me divertí con la cotorra. Hablaba y hablaba el raro animalucho. Aprendió también a adularme. Aprendió, además, a hablar mal de los perros. Les increpaba con

furia; me decía pestes de ellos. A veces los perros la oían desde las cuadras. Mas un día me cansé de la cotorra y la arrojé por la ventana. Volvía a llamar a los perros.

Aquí están, moviendo los rabos con alegría, pendientes de mis gestos, de mis ademanes y de mi voz. Este movimiento alegre de sus rabos me desespera. ¡Qué repugnantes! ¡Qué pordioseros!

Yo soy un mal hombre. Pero me siento grande y casi divino viendo estos rabitos de mis canes, que se mueven alegremente porque me contemplan.

JAIME QUINTANILLA (*El Socialista*, 19-4-1930)

UNA CUARTILLA

A uno de los idos

Amigo: ya está usted en su casa. Ya está usted reintegrado a la domesticidad. ¡Pero es que usted había salido de la domesticidad? El régimen al que usted sirvió era un régimen doméstico, un régimen familiar. Podía usted, en ese régimen, servir exclusivamente a sus amigos. No se extraña usted por tanto de que le acusen de que solo sirvió a sus amigos. Probablemente usted quiso servir nada más que a la comunidad. Pero como era posible que sirviese usted solamente a sus amigos, la acusación no puede ser eficazmente refutada.

El régimen al que usted sirvió era un régimen clandestino. Podía hacer usted cosas clandestinas. No se extraña usted de que le acusen de haberlas hecho. Es seguro que usted no las hizo, pero como las podía hacer, la imputación no podrá nunca ser refutada con eficacia.

El régimen a que usted sirvió era un régimen de delaciones. Podía usted servirse de la delación contra sus enemigos. Seguramente usted no hizo delaciones. Pero como podía hacerlas, no podrá usted nunca demostrar que no las hizo.

El régimen al que usted sirvió era un régimen de irresponsabilidad. Podía usted aprovecharse de la irresponsabilidad para caer de lleno en la inmoralidad. Seguramente es usted un hombre moral, pero no podrá probar que lo ha sido.

Si usted hubiese servido a un régimen verdaderamente democrático, no podría ser acusado de dispensador de mercedes, porque las mercedes no son posibles en un régimen democrático. Si usted hubiese servido a un régimen de publicidad, no podría ser acusado de realizar hechos clandestinos, porque no son posibles en un régimen público. Si usted hubiese servido a un régimen jurídico y de derecho, no podría ser acusado de delator, porque la delación es inútil en un régimen jurídico.

En una palabra: por servir a un régimen bastardo puede usted ser acusado de actos o intenciones bastardas. Si usted hubiese servido a un régimen legítimo, sabríamos con seguridad que usted sólo habría podido realizar actos legítimos.

JAIME QUINTANILLA (*El Socialista*, 20-4-1930)

UNA CUARTILLA

Baturrillo

«España está muy atrasada. España es una verdadera excepción de Europa. Sobre todo, en política, nuestro país va muy a la zaga de las demás naciones europeas».

Cuando decimos esto, los patriotas se enfurruñan y nos obsequian con sus más furibundos anatemas: «Eso no es cierto. España es un país progresivo, un país europeo. España, por sus presentes adelantos materiales y por su honda espiritualidad, puede codearse con cualquier pueblo de la tierra».

Bien. No insistimos. Sabemos que no habíamos de ponernos de acuerdo. Nuestro patriotismo y el patriotismo de los otros son antinómicos. Al nuestro, por desear para España todo lo mejor, le parece poco todo lo que tiene. Al de los otros, por creer que España es inmejorable, le sobra todo lo que pueda conseguir.

Por eso no insistimos. Pero basándonos en las afirmaciones contrarias, insinuamos un programa: «Ya que España está tan adelantada, hagamos la misma política de los países adelantados. Una República como la alemana...una democracia como la inglesa...»

Entonces los patriotas se encogen, se repliegan. «España está muy atrasada aún – nos dicen - . España necesita vivir tutelada muchos años. Nuestro país no está preparado...»

¿En qué quedamos? Es igual. Para ciertas gentes, España siempre será lo más alto del mundo, por baja que pudiese caer. Y para esas mismas gentes, el pueblo es siempre lo que está abajo, aunque sea capaz de las mayores grandezas. Allá ellos. Nosotros, que estamos en el secreto de su flagrante contradicción, seguiremos nuestro camino: el de empujar a España hacia arriba, contando exclusivamente con la plebe.

JAIME QUINTANILLA (*El Socialista*, 22-4-1930)

ANTÓN VILLAR PONTE

Fun amigo, amigo fraterno de Antón Villar Ponte. Conocino ben. Sei canto bulía na mente d-aquel home que era poeta por riba de todo. Poeta cando facía periodismo, pois no seu labor periodístico puña decote unha migalla de sentimento lírico. Poeta cando facía dramas, pois como dramaturgo a súa lira era unha estrela tremeluciente d-emoción. Poeta cando facía política, pois n-él a política era unha arela de redención da terra. Poeta decote, máis sobre todo poeta no amor á Galicia.

Villar Ponte amaba á Galicia c-un amor panteísta, casi fíxico, fortemente biolóxico. Foi Villar Ponte o que cantou o desexo de comer terra e a beleza do acto en que o home –ategado d-emoción– come terra: a terra física, a terra de terra, onde todos seremos enterrados. Foi Villar Ponte o que cantou a comunión da terra, feita ao comulgar, bebendo leite e comendo mel. Leita, n-esta comunión que era para o gran namorado as herbas dos nosos campos feito celme docísimo xurdindo das tetas das vacas. Mel que era para él, alquimia das frores humildosas dos nosos montes e das nosas veigas. Foi Villar Ponte o que cantou o recender dos nosos viños, sol callado en froito, aire da nosa terra trasposto na química das parras galegas.

Foi Villar Ponte o que, gran namorado de Galicia, amouna nos toxos, nos pinos, nas albercas, nos ríos e nas fontes.

Morreu Villar Ponte, i-eu sei que agora é feliz. Está baixo da terra, de terra de terra e de pelouros, e baixo d-ela él se fará terra tamén, pra que comulguen con ela, o día da mañán, os que sigan o camiño que é trazou e que non será esquencido endexamais en Galicia.

JAIME QUINTANILLA MARTÍNEZ (*A Nosa Terra*, nº 146, 29-5-1936)

EL ESTATUTO Y LOS TRABAJADORES

Para los socialistas y supongo que en general para todos los trabajadores gallegos, lo más interesante del Estatuto es el contenido que sepamos darle en el futuro. Con el principio estamos de acuerdo y por ello votaremos afirmativamente en favor de la Autonomía. Ya conseguida ésta, está obligado el Partido Socialista a una labor interesantísima. Mi opinión es que todos los partidos políticos obreros de Galicia debieran ponerse de acuerdo para elaborar un programa mínimo de reivindicaciones proletarias. Un frente único obrero me parece de imprescindible necesidad a tales efectos.

No puedo adelantar hoy, como es natural, el criterio de los partidos obreros respecto a aquellas reivindicaciones mínimas. Pero mi criterio personal es que debemos propugnar porque el régimen local de Galicia, sobre la base del reconocimiento de la personalidad jurídica de la parroquia rural, se realice teniendo en cuenta los intereses campesinos, por lo que creo que las haciendas del municipio rural deben establecerse a base de las haciendas parroquiales, estableciendo como fundamento de las mismas el impuesto sobre los frutos de la tierra y sobre la ganadería.

En lo que respecta al régimen agrario es imprescindible la redención forzosa de los foros, la modificación substancial del sistema de aparcería y una ley sobre arrendamientos que grave al arrendador, consiguiéndose con ello la depreciación general de las tierras y la desaparición del absentismo. Creo también necesario una ley que modifique el impuesto de derechos reales, que en Galicia, por la facilidad extraordinaria de la compra-venta territorial, es a todas luces injusta.

Fundándome en las posibilidades que da el artículo 15 del proyecto de Estatuto, soy de la opinión de que además de la necesidad de crear una escuela agrícola superior, hay que ir a la creación, con verdadero arrojo, de una Universidad Marítima, pues nuestros problemas del mar son para nosotros por lo menos tan interesantes como los problemas agro-pecuarios.

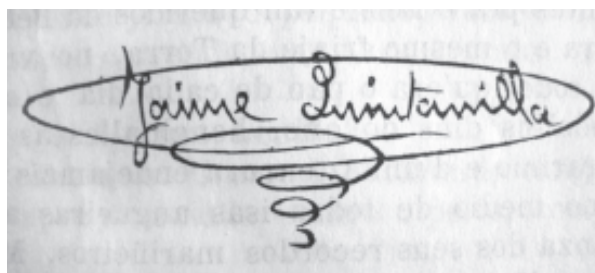
Debemos aprovecharnos de las posibilidades que nos otorga el artículo 26 para que la región funde rápidamente un Banco Regional, orientado principalmente en el sentido de atender al Crédito Agrícola. La creación, en tiempos de la Mancomunidad catalana, de la Caja Económica, puede ser base para el estudio que tendremos que organizar los gallegos en relación con este objeto.

Es imprescindible la desgravación arancelaria del maíz. También es imprescindible la creación de una Caja de Seguros para llegar al establecimiento del Seguro Unificado, añadiendo, además de los seguros personales, los de ganadería y cosechas.

En una palabra, el posible contenido social del Estatuto Gallego puede ser muy amplio. Hasta ahora todos los partidos del Frente Popular se han decidido unánimemente por la Autonomía, pero ninguna ha dicho cuales son sus propósitos en relación con el manejo del instrumento autonómico. Los partidos obreros, tan pronto el plebiscito sea votado, deben reunirse para acordar su programa mínimo futuro, haciendo que este programa mínimo sea la bandera electoral para las elecciones al Parlamento Gallego.

Por el prestigio de las fuerzas obreras organizadas, por su densidad y por su natural preocupación en relación con nuestros problemas, es seguro que los partidos elegirán un buen número de diputados para las Cortes de Galicia. En esas Cortes es donde ha de demostrarse nuestra capacidad para la Autonomía y especialmente la sensibilidad de las clases burguesas ante los problemas de los obreros y de los campesinos.

JAIME QUINTANILLA (*El Pueblo Gallego*, 28-6-1936)

A black and white photograph of a handwritten signature in cursive script. The signature reads "Jaime Quintanilla" and is enclosed within a large, horizontal oval. Below the oval, there are several decorative, swirling lines that trail downwards, ending in a small, stylized flourish.

Xaime Quintanilla.